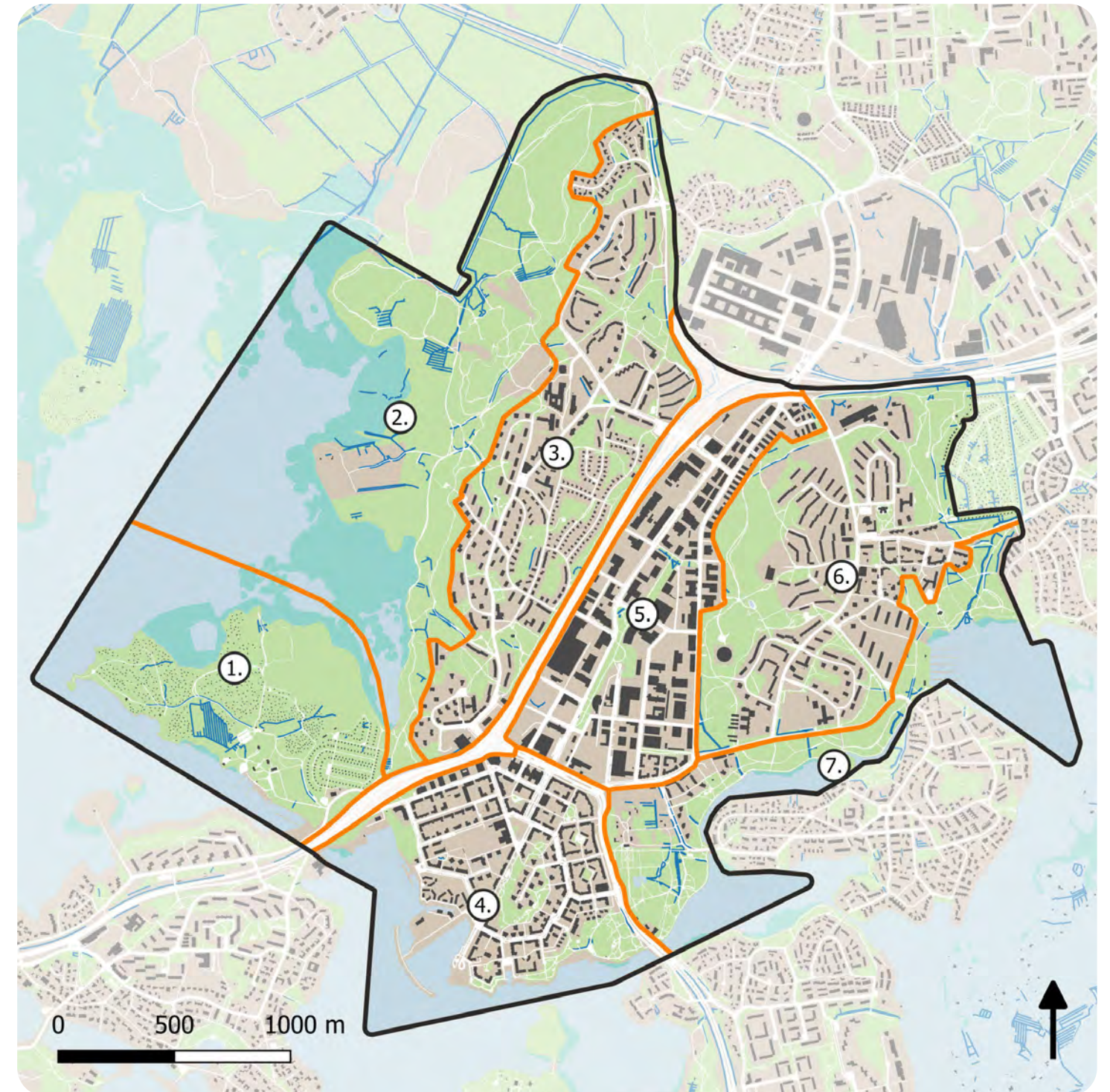
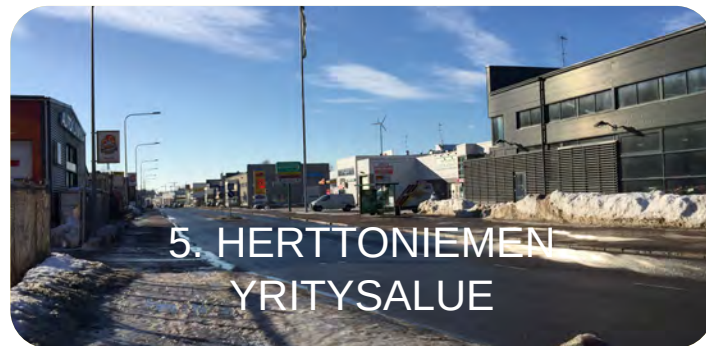

ALUEKORTIT

1. KIVINOKKA

Yleiskuvaus

Kivinokka on Herttoniemen lounaiskulmassa Vanhankaupunginselälle työntyvä niemi. Kivinokka on kooltaan noin 68 hehtaaria, mistä suurimman osan kattaa niemen pohjoisosaan sijoittuva metsäinen ulkoilupuisto kesämajoineen. Niemen pohjois- ja itärannat rajautuvat Vanhankaupunginlahden lintuvesistöön, joka on Natura- ja luonnonsuojelualue. Kivinokka sijaitsee kahden vihersormen nivelkohdassa. Se on osa Helsingipuiston ydinaluetta ja Vanhankaupunginlahden luontokokonaisuutta. Kivinokalta lähtee myös Viikki-Kivikko vihersormi, joka jatkuu mereltä kohti sisämaata ja Helsingipuiston vihersormi, joka kulkee Vanhankaupunginlahden ja Vantaanjoen rantoja pitkin pohjoiseen.

Koko Kivinokka on arvioitu maakunnallisesti arvokkaaksi kulttuuriympäristöksi, perusteena erityisesti kaupungissa asuvan työväen vapaa-ajanvieton historia. Alue on myös luokiteltu helsinkiläisittäin merkittäväksi kulttuurimaisemakohteeksi (ns. maisemakulttuuri) Helsingin yleiskaavojen

2002 ja 2016 pohjaksi laadituissa aineistoissa. Museovirasto on luokitellut Kivinokassa sijaitsevan Herttoniemen siirtolapuutarhan valtakunnallisesti merkittäväksi rakennetuksi kulttuuriympäristöksi (RKY 2009) ja se on suojeltu asemakaavalla. Siirtolapuutarhan läheisyydessä on Kulosaaren kartano, jonka päärakennus on 1800-luvun alusta. Kartanomiljöö sivurakennuksineen ja puutarhajäänteineen on arvokas kokonaisuus. Lisäksi alueella on pieniä venesatamia, yleinen uimaranta, pelikenttiä ja viljelypalstoja.

Kivinokassa sijaitseva Kulosaaren kartanon päärakennus rakennettiin 1800-luvun alussa, ja jo 1500-luvulla Kivinokassa oli rälssitila, josta itse kartano muodostui. Kivinokan niemi kartanoineen siirtyi Helsingin kaupungin omistukseen vuonna 1927. Tätä ennen Kivinokka tunnettiin Brändön saarena, ja koko niemi kuului Brändön kartanon maihin. Alueesta tuli kansapuisto 1920-luvulla Helsinginniemen työväestön virkistysympäristöksi. 1930-luvulla Kivinokka oli suosittu

retkeilyalue, ja vuonna 1934 perustettiin Herttoniemen siirtolapuutarha, jossa 7 hehtaarin alueella sijaitsee lähes 200 siirtolapuutarhamökkiä. Kesämajoja alettiin rakentaa 1940-luvulla. Kesämaja-alueen käyttö on jatkunut nykypäivään saakka keskeytyksettä, ja alueella on yhteensä yli 600 pientä kesämajaa. Kivinokka on edelleen tärkeä, laaja virkistysalue erityisesti Helsinginniemen itärantojen uusien asuinalueiden sekä Kulosaaren ja Herttoniemen asukkaille.

Kivinokan nähtävyyksiä ovat Kulosaaren kartano puutarhajäänteineen, metsän lomassa sijaitseva kesämaja-alue sekä alueen pohjoisosassa sijaitseva luontopolku ja Vanhankaupunginlahdelle avautuva lintulava.

Kivinokka on merkitty yleiskaavassa virkistys- ja viheralueeksi. Alue on siirtolapuutarhaa lukuun ottamatta asemakaavoittamaton, mutta alueella on käynnistymässä asemakaavoitus, joka pohjautuu kesämaja- ja virkistyskäyttöön ja sen laajentamiseen.

Kuva 2. Kivinokan kerroksellista rakentamisvyöhykettä.

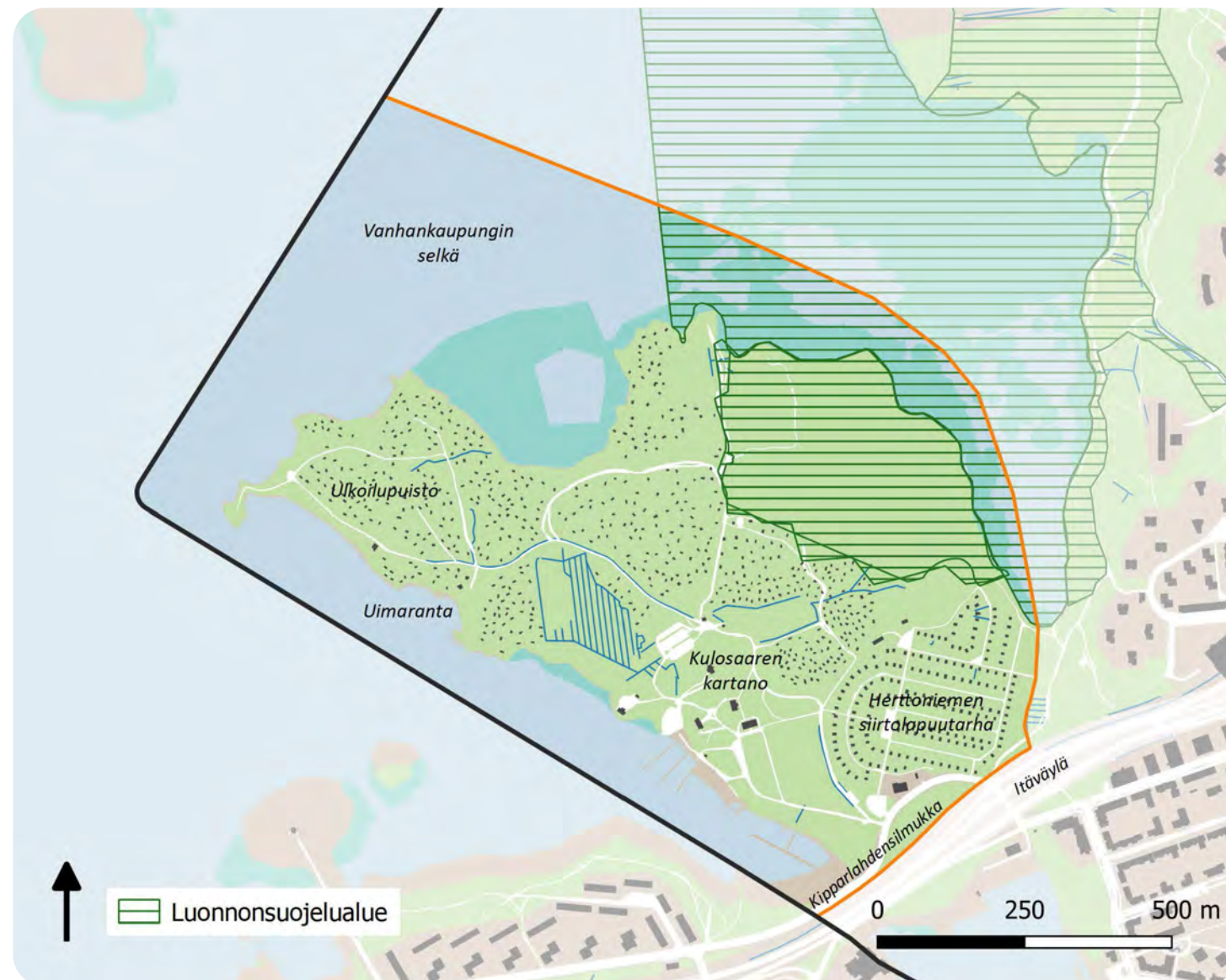

Metsä- ja puustoinen verkosto

Kivinokka on metsäinen alue ja sen luonnonympäristö on monipuolinen. Alue on Viikki-Kivikko ja Helsingipuiston vihersormien eteläinen päätepiste ja yhdistymiskohta. Huomattava osa alueesta on arvioitu joko eläimistön tai kasvillisuuden kannalta arvokkaaksi. Kivinokasta on löytynyt useita arvokkaita luontotyyppiä (lehtometsiä, pienialaisia suoalueita), joista suuri osa sijoittuu Kivinokan vanhan metsän luonnonsuojelualueelle. Siellä täällä löytyy myös karumpia alueita. Puuston koko, ikä ja lajisto alueella on vaihtelevaa. Alueen länsiosassa on melko avointa hoidettua sekametsää. Kulosaaren kartanon alueella on vanhoja jaloja lehtipuita, pensaita ja istutuksia. Naurissalmen ja kartanon väliin jäävällä alueelta löytyy rehevä, runsaasti aluskasvillisuutta sisältävä ja uhanalaista luontotyyppiä edustava vaahteralehto. Niemen pohjois- ja itäpuolella sijaitsee 22 ha kokoinen vanhan metsän alue, missä sijaitsee luonnonsuojelulla rauhoitettu (2017) Kivinokan vanha metsä (13 ha), jonka alueelta löytyy lehtomainen kangasmetsäalue ja kosteita lehtoja, jotka paikoin vaihtuvat karuhkoiksi korviksi. Alue on luonteeltaan aarnimetsämäinen, sisältäen helsinkiläisittäin vaikuttavan järeää puustoa (etenkin kuuset) ja suurehkon määrän lahoppua, jonka ansiosta alueella on myös runsas kääpälaajisto.

Koko Kivinokan alue, siirtolapuutarha-alue lukuun ottamatta, on arvokasta lintualueita erityyppisten metsäalueiden tarjotessa eri lajeille ominaisia elinalueita. Koko Kivinokka rantoineen, metsineen ja vanhoine rakennuksineen, mutta etenkin kartanon vanha pihapiiri ja Kivinokan vanha metsä tarjoavat lepakoille suotuisan elinpiirin. Kivinokan alueella on todennäköisesti useita lepakkokolonioita ja se on Helsingin parhaita lepakkoalueita.

Herttoniemen siirtolapuutarha on tärkeä puustoinen tukialue. Puutarhapalstoilla on runsaasti mm. kukkivia hedelmäpuita.

Kuva 1. Osa-alueen raja.

Yleiset tavoitteet:

- Tavoitteena on turvata kulttuurihistoriallisen kokonaisuuden luonne mahdollisten peruskorjausten tai lisärakentamisen suunnittelua ohjaamalla. Alueen maisemanhoito tehdään kulttuurimaisemalliset arvot huomioiden.
- Alueidenkäytön suunnittelussa on otettava huomioon ekologisesti tai virkistyskäytön kannalta merkittävät ja yhtenäiset luontoalueet sekä alueen kulttuuriympäristön arvot. Tavoitteena on kehittää esim. sisääntulo- ja pysäköintialueiden ilmettä vastaamaan alueen arvoa.
- Kivinokan jalankulun ja pyöräilyn reittihierarkian tarkastelu asemakaavatyön yhteydessä ja osan reitistöstä ottaminen talvikunnossapidon piiriin.
- Yleisten alueiden hoitovastuun tarkistaminen (eri tahoille vuokratut alueet) ja sopivan hoidon tason varmistaminen.

Maisema ja luonto

Kivinokan poikki kulkee itä-länsisuuntainen selänne. Selänteen pohjoispuolella on vaihteleva, jyrkkäpiirteinen ja metsän sulkema rantavyöhyke. Selänteen eteläpuolella maasto laskee loivasti kohti rantaa. Maisema on puoliavointa, jonka lomassa on siellä täällä avoimia alueita. Kesämajat sijoittuvat osaksi metsämaisemaa. Alueen eteläisin osa on rakennettua kulttuuriympäristöä, missä siirtolapuutarha sijoittuu maljamaiseen laaksoon. Kartanon alue erottuu puistomaisen avoimena jalopuineen ja istutuksineen muusta Kivinokan ympäristöstä.

Tavoitteet:

- Säilyttää Kivinokan metsäinen ydinalue, arvokkaat metsäiset luontokohteet ja niiden arvot sekä ylläpitää siihen kytkettyvää metsä- ja puustoista verkostoa.
- Kehittää alueen monipuolista virkistyskäyttöä kiinnittäen erityistä huomiota luontoarvojen turvaamiseen ohjaamalla virkistyskäyttöä (mm. reitistöjen ja valaistuksen suunnittelu lepakot huomioiden).
- Puuston elinvoimaisuuden ylläpitäminen kesämajojen pihiirien ympäristössä.

Päättyessään yleisten aluiden suunnitelman hyväksymisestä kaupunkiympäristölautakunta päätti, että myöhemmässä vaiheessa tehtävien luonnonhoidon suunnitelmien ja toimenpiteiden tulee antaa tilaa metsien luonnolliselle vanhenemiselle ja lahopuun määrän lisääntymiselle ja sekä valtapuuston että pienpuuston harvennusten määrä kannattaa pitää mahdollisimman pienenä.

Lautakunta katsoo, että tulisi selvittää arvometsäluokan laajempaa määritysmahdollisuutta Länsi-Herttoniemen maakunnallisesti arvokkaalla luontoalueella, Länsi-Herttoniemen metsäselänteellä, Hiidenkirkunurinteen metsäalueella Herttoniemen ja Strömssin kartanopuistoissa sekä Porolahdenpuiston lehtometsäkuvioissa.

Lautakunta korostaa, että ulkoilureittien muutos- ja parantamistoimissa huomioidaan reitinvarsien luonto- ja maisema-arvot ja pyritään välttämään kaikkea ympäristön tarpeetonta muokkausta.

Samalla selvitetään miten luonnonhoidon toimenpiteistä voidaan tiedottaa asukkaille entistä paremmin esimerkiksi selventämällä maastossa toimenpiteiden aikaista kyltitystä ja lisäämällä luontokohteista tarkemmin kertovia infotauluja.

Näissä jatkosuunnittelun ratkaisuisa otetaan huomioon turvallisuushäkökohdat, alueiden erityispiirteet sekä yhdenmukainen menettely kaupungin eri alueilla.

Kuva 3. Kivinokan alueen yleisilme on metsäinen.

Niittyverkosto

Kivinokan metsäselänteen eteläpuoleiset laaksot olivat pääosin viljeltyjä ja niittyinä jo 1700-luvulla. Myös nykyisen kartanon pohjoispuolella olevat nykyiset avoimet alueet ovat näitä entisiä niittyjä tai viljelymaita. Kivinokan alueella on edelleen monimuotoista kukkivaa ruohovartista kasvillisuutta siirtolapuutarhassa ja viljelypalstoilla. Molemmat ovat pölyttäjiä kannalta tärkeä osa niittyverkostoa. Alueelle sijoittuu myös kaksi niittykokonaisuutta. Toinen sijaitsee siirtolapuutarhan ja viljelypalsta-alueen välissä ja toinen uimarannan ja kartanon välisellä alueella rajautuen rantaan. Lisäksi Kivinokan rannoilla, etenkin pohjoisrannalla, Saunalahden puolella on laajoja ruovikkoalueita.

Tavoitteet:

- Ylläpitää alueella sijaitsevia niittyjä avoimina ja monilajisina oikea-aikaisella ja riittävällä hoidolla.
- Kehittää niittyverkostoa suunnittelun ja hoidon keinoin ja täten turvata erilaiset niityt ja niiden kulttuurikasvillisuus alueella huomioiden kulkureitit, biotoopit ja näkymät.
- Vieraslajien tarkkailu ja torjunta erityisesti siirtola- ja palstaviljelyalueiden reunoilla.
- Ruovikkoalueiden säilyttäminen.

Kuva 4. Siirtolapuutarha-alue on RKY-alue. Taustalla Herttoniemenrannan kerrostaloja vastapainona puutarhamökkien pienelle mittakaavalle.

Sininen verkosto

Kivinokassa on neljä osavaluma-alueita, joita alueen vaihtelevat pinnanmuodot jakavat. Pohjoisosan vedet laskevat Vanhankaupunginselälle, keskiosan ja Kulosaaren kartanon alueen vedet laskevat Naurissalmeen, ja alavan siirtolapuutarha-alueen vedet laskevat Saunalahteen. Niemen itäosassa on pieni suo, josta kulkee uoma alueen keskiosan urheilukentän itäpäähän. Osa alueen länsiosassa sijaitsevasta alavasta ranta-alueesta on ojitettu.

Kivinokan alueelle ei ole rakennettu hulevesiviemärintiä. Suurin osa alueen pinta-alasta on hyvin vettä läpäisevää luonnontilaisista tai lähes luonnontilaisista ympäristöä. Siirtolapuutarhan ja kartanon alueella vettä läpäisevää pintaa on yli 75% pinta-alasta.

Kivinokan rehevät ranta-alueet ruovikoineen toimivat luonnollisina hulevesipuhdistamoina.

Tavoitteet:

- Hulevesireittien tarkastelu ja turvaaminen suunnittelun ja ylläpidon avulla; mm. mereen johtavien laskuojien ja purkupaikkojen mitoituksen ja kunnon riittävydestä huolehtimalla.
- Avuomien ja ojien ylläpito ja kehittäminen ekologista monimuotoisuutta ylläpitäen esimerkiksi uomien muotoilulla ja pienimutoisilla patorakenteilla.

Reitistö

Kivinokan ajotiet sekä jalankulun ja pyöräilyn reitit koostuvat kokonaisuudessaan päälystämättömistä sora- ja hiekka-teistä. Tieverkoston lisäksi alueella kulkee runsaasti polkuja sekä luontopolun pitkospuut.

Kivinokan alueen reitit sijoittuvat pääasiassa viheralueille, ja varsinaisia katualuetta on ainoastaan Kipparlahden silmukka. Liikenneväylät ovat pienipiirteisiä ja kapeita sora- ja kivituhkapintaisia raitteja, joilla autoilu, pyöräily ja kävely sekoittuvat. Raitit ovat suurelta osin jalankulun ja pyöräilyn salvia puistokäytäviä, jotka palvelevat alueen virkistyskäyttöä ja kesämaja-alueita.

Kivinokan alue rajautuu kaakossa Itäväylään. Itäväylän, Naurissalmen ja Herttoniemen siirtolapuutarhan ympäröimänä on alueen ainoa katualueelle rakennettu katu, Kipparlahdensilmukka. Se on paikallinen kokoojakatu, jonka toiselle reunalle sijoittuu luonnonkivisellä reunatuella korotettuna eroteltu jalkakäytävä ja pyörätie.

Kivinokalla on kolme pysäköinnille osoitettua aluetta. Kipparlahdensilmukan kohdalla oleva pysäköintialue palvelee alueelle autolla saapuvia ulkoilijoita ja Herttoniemen siirtolapuutarhan kävijöitä. Kulosaaren kartanon päärakennuksen eteläpuolella oleva pysäköintialue tukee Naurissalmen venesataman toimintoja. Kivinokan laajin pysäköintialue sijaitsee kartanon ja viljelypalstojen välissä, palvelen etenkin kesämajojen käyttäjiä. Lisäksi esteettömän luontopolun alkuun on rakennettu muutaman invapaikan pysäköinti.

Tavoitteet:

- Asemakaavatyön yhteydessä jalankulun ja pyöräilyn reittihierarkian tarkastelu, opastuksen kehittäminen, valaistujen reittiosuuksien tarkistaminen ja osa reitistöstä ottaminen talvihoidon piiriin.
- Alueen vehreyden vaaliminen ja säilyttäminen liikenneväylien ympäristössä.
- Pysäköintialueiden ilmeen ja toiminnallisuuden parantaminen alueen arvot ja ominaispiirteet huomioiden.
- Jalankulkureittien kehittäminen viihtyisiksi ja turvallisiksi huomioimalla kasvillisuus, varusteet ja kalusteet, opastuspisteet ja väylien monikäyttö.

Puistot

Kivinokka on luonteeltaan metsäinen ja suuri osa alueesta on luonnonympäristönä hahmottuvaa metsäistä kesämaja-alueita, palstaviljely- tai luonnonsuojelualueita. Siitä voidaan kuitenkin erottaa muutamia puistomaisempia alueita, kuten Kulosaaren kartanopuisto, Herttoniemen siirtolapuutarha-alue sekä pienempiä nurmivaltaisia urheilukenttiä. Pohjoisosan kesämaja-alueita voidaan luonnehtia metsäisenä ulkoilupuistona reittiverkostoineen.

Puistoihin liittyvät tavoitteet on kirjattu maisema-aluekohdasta.

Kuva 5. Kulosaaren kartanon pysäköintialue Herttoniemen siirtolapuutarhan vieressä. Puinen aita on rikki ja luiska epäsiisti.

Rakenteet, kalusteet, varusteet ja valaistus

Alueella on paljon erilaisia varusteita, kuten penkkejä, roska-astioita, erityyppisiä opasteita ja istutuksia rajaavia suoja-aitoja. Uimarannalla on lisäksi wc:t ja pukukoppeja. Myös valaisinmalleja on useita.

Siirtolapuutarha-alueella ja kenttäalueilla on muutama leikkiväline. Siirtolapuutarha-, viljelypalsta- ja kesämaja-alueella on lisäksi asukkaiden omia varusteita ja kalusteita viljelyyn ja vapaa-aikaan liittyen.

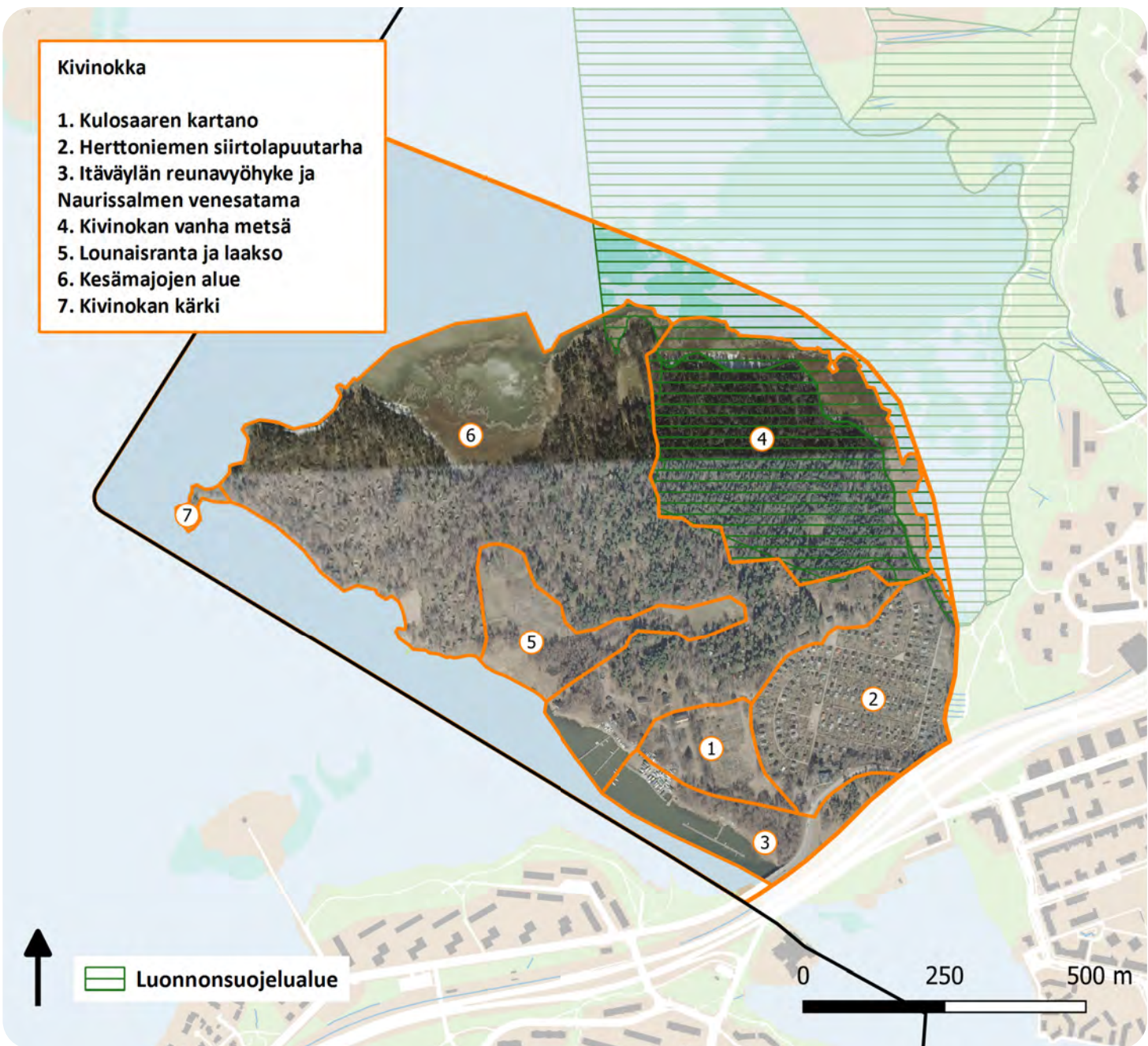
Esteettömän luontopolun rakenteisiin kuuluu infotauluja, opasteita, pitkospuita sekä puinen lintulava, josta on mahdollisuus tarkkailla Saunalahden linnustoa. Luontopolku on suunniteltu ja toteutettu erityisesti näkövammaiset huomioiden, mm. infotaulujen sisältö on luettavissa myös pistekirjoituksen avulla.

Tavoitteet:

- Valaistuksen, varusteiden ja kalusteiden suunnittelu yhtenäiseksi ja selkeäksi osana muuta kokonaisuutta.
- Reittihierarkian kehittäminen aluekokonaisuuteen ja mm. valaistus sitä korostamaan.

Maisema-alueet

Alue on jaettu seitsemään luonteeltaan erilaiseen maisema-alueeseen. Aluekorteissa esitetään pääasiassa maisemakuvallisia tavoitteita, jotka nojautuvat tietoon ja havaintoihin alueiden luonnosta, kulttuurista ja käytöstä. Luonnonhoitoa koskevat yksityiskohtaiset, metsäkuviokohtaiset hoitotoimenpiteet määritellään alueen luonnonhoidon toteutussuunnitelmassa.

Kuva 6. Osa-alueen maisema-aluejako.

1. Kulosaaren kartano

Aluekuvaus

Kivinokan lounaisosassa sijaitseva Kulosaaren kartanon ympäristö muodostaa alueelle merkittävän puistokokonaisuuden.

Kulosaaren kartanon päärakennuksen edessä on vanhojen lehmusten reunustama nurmikenttä. Kartanon alueella on vanhoja jalopuita ja pensas- ja kukkaistutuksia. Kartanolle johtaa puukujanne. Päärakennuksen lisäksi alueella on muutama arvokas sivurakennus sekä mm. vanhaa kiviäitaa ja muita vanhoja puistoon liittyviä rakenteita. Kartanopuiston ympäristö ja näkymäakselit ovat pitkälti umpeenkasvaneita. Merinäköalan eteen on kasvanut arvokas vaahteralehto.

Kartanopuiston pääakseli rajautuu nyt pysäköintialueeseen ja veneidensäilytyspaikkaan.

Vaalittavat erityispiirteet

Kartanopuisto on arvoympäristö, jonka kehittämistä tulee pohtia kokonaisuutena. Vanhat jalopuut ja muu kasvillisuus ovat osa arvoympäristöä.

Kuva 7. Kulosaaren kartanopuiston puukujanne.

Tavoitteet:

- Kartanopuistosta laaditaan ympäristöhistoriallinen selvitys ja kasvillisuusinventointi, joiden jälkeen peruskorjaus- sekä hoito- ja kehittämissuunnitelmat ja toteutus. Alueelle laaditaan asemakaava, jossa selvitetään suojelun tarve.
- Tärkeiden pitkien näkymien avaaminen ja korostaminen sekä kartanon alueelta merelle, että Kulosaaresta ja mereltä kohti kartanoaluetta. Tarkastelussa yhteensovitetään kulttuurihistoria- ja luontoarvot.
- Maisemallisen tilajaon selkeyttäminen ja kulun ohjaaminen kartanopuiston, pysäköintialueen, venesataman ja siirtolapuutarhan välillä.

2. Herttoniemen siirtolapuutarha

Aluekuvaus

Siirtolapuutarha sijoittuu laaksomaiseen tilaan ja on valtakunnallisesti merkittävää kulttuuriympäristöä (RKY). Se on myös osa Kivinokan laajempaa, maakunnallisesti arvokasta maisema-aluetta ja suojeltu asemakaavalla.

Siirtolapuutarha on maisemallisesti omaleimainen alue, missä korostuvat pieni mittakaava ja puutarhamainen miljö. Taustalla kontrastina tälle näkyvät metrorata ja korkeat kerrostalot. Rinnealueella kasvaa varttunutta metsää ja sisänaajoteiden yhteydessä vanhoja jalopuita.

Vaalittavat erityispiirteet

Puutarhamainen miljö ja pieni mittakaava. Lajistoltaan rikas ja kerroksellinen kasvillisuus. Alueen sisäiset näkymälinjat.

Tavoitteet:

- Siirtolapuutarhan RKY-arvojen säilyttäminen.

3. Itäväylän reunavyöhyke ja Naurissalmen venesatama

Aluekuvaus

Alue on kokonaisuudessaan melko rakennettua. Kipparlahdensilmukan kohdalla on liikenteen sisään tulopiste Kivinkalle Itäväylän suunnasta. Kipparlahdensilmukan kohdalla oleva pysäköintialue palvelee siirtolapuutarhan käyttäjiä ja muita alueella liikkuvia. Naurissalmen itäranta on rehevä, runsaasti aluskasvillisuutta käsittävä ruovikkorantainen vaahteralehto, jossa kasvaa myös komeita tervaleppiä. Vaahteralehdot ovat uhanalainen luontotyyppi.

Venesatama ja veneiden talvisäilytys rannassa on aivan kartanopuiston lähellä; tämä ja lähellä sijaitsevat pysäköintikentät eivät vastaa ilmeeltään aluekokonaisuuden arvoa.

Vaalittavat erityispiirteet

Vaahteralehdon maisema- ja luontoarvot. Reunavyöhyke pysäköintialueineen on alueen "kasvot" Itäväylän suunnasta tultaessa. Suojapuuston merkitys on Itäväylän vierellä tärkeä. Näkymien avaamista merenlahdelle voi tehdä harkiten ja uhanalainen luontotyyppi, eli vaahteralehto huomioiden.

Tavoitteet:

- Uhanalaisen luontotyyppin, rannassa sijaitsevan vaahteralehdon, säilymisen turvaaminen.
- Luontoarvojen yhteensovittaminen kartanon kulttuurihistoriallisten arvojen kanssa näkymien avaamisessa.
- Pysäköintikenttien yms. alueiden hoito ja kehittäminen ympäristön arvoja resonoiviksi alueiksi.

4. Kivinokan vanha metsä

Aluekuvaus

Kivinokan rakentamaton osa on luonnonsuojelualuetta. Se on kuusivaltainen metsä, jossa on runsaasti lahopuuta ja poikkeuksellisen monipuolinen lahottajasienilajisto. Metsä on luontoarvoiltaan rikas, se on mm. arvokas linnusto- ja lepakkoalue.

Vaalittavat erityispiirteet

Vanhan metsän luontoarvot ovat tärkein vaalittava ominaisuus. Metsässä on esteetön luontopolku ja vaikuttava vanhan metsän tuntua.

Tavoitteet:

- Luonnonsuojelualueella hoito suunnitellaan ja toteutetaan suojelualueiden omien hoito- ja käyttösuunnitelmien mukaisesti. Helsingin kaupungin ympäristöpalvelut vastaa hoito- ja käyttösuunnitelman laadinnasta ja päivityksistä.
- Turvataan yhteydet luonnonsuojelualueen reiteiltä ympäröiviin ulkoilureitteihin.

5. Lounaisranta ja laakso

Aluekuvaus

Maisema-alue muodostuu laaksomaisesta ranta-alueesta, johon kuuluvat viljelypalsta ja pallokenttä. Alue on ollut niittyä jo 1700-luvun puolivälissä.

Vaalittavat erityispiirteet

Maiseman avoimuus ja selkeys, näkymät merelle, rannan läheisyys ja siellä olevat toiminnot.

Tavoitteet:

- Kenttien yms. alueiden hoito ja kehittäminen ympäristön arvoja resonoiviksi alueiksi. Huomiota kiinnitetään etenkin reunavyöhykkeiden hoitoon.
- Toimintojen selkeyttäminen ja kehittäminen rakenteita, kalusteita ja opastusta yhtenäistään, aluekokonaisuuden arvot ja pienipiirteisyys huomioon ottaen.
- Viljelypalstojen reuna-alueiden haitallisten vieraslajikasvustojen torjunta.

6. Kesämajojen alue

Aluekuvaus

Kesämajojen alue on maisemallisesti hyvin omaleimainen alue: pienet kesämajat sijoittuvat tiiviisti metsäisille rinteille. Yleisilme on hoidettua sekametsää; mökkien ympärillä on pensaikkoa ja muuta matalaa kasvillisuutta. Rinnemaaston vuoksi portaikot, muuta rakenteet ja kulkureitit mökeille erottuvat pääpoluille.

Vaalittavat erityispiirteet

Kesämajojen alue on erityinen alue niin historiansa kuin maisema-arvojensa vuoksi. Alueen pienipiirteisyys ja henki luovat omaleimaisuutta, jota vastaavaa on muualta vaikea löytää.

Tavoitteet:

- Kesämaja-alueen pihapiirien ja reittien turvallisuuden varmistaminen.
- Alueen kehittäminen puistometsänä luontoarvoja vaalien.
- Maisematilojen esiin nostaminen reunavyöhykkeiden hoitoa ja avoimia alueita kehittämällä.
- Ympäristön hoidon tason yhtenäistäminen.

7. Kivinokan kärki

Aluekuvaus

Niemenkärki on kapea kannas Kivinokan länsipäässä. Sinne johtaa polku, jonka päästä avautuu avarat näköalat Vanhankaupunginlahdelle, Kulosaaren ja keskustan suuntaan. Tästä johtuen se on suosittu ulkoilukohde.

Vaalittavat erityispiirteet

Kärjen arvoja ovat luonnonmukainen ja rakentamaton ilme. Näköalapaikkana kohde on vertaansa vailla.

Tavoitteet:

- Reitin turvallisuudesta huolehditaan, mutta rakenteita ei lisätä.

Kuva 8. Osa-alueen nykyinen maisematila ja maiseman kehittämistavoitteet.

2. LÄNSI-HERTTONIEMEN SELÄNNEMETSÄT, MÖLYLÄ JA FASTHOLMA

Yleiskuvaus

Alue sijoittuu Vanhankaupunginlahden itäreunaan ja on kokonaisuudessaan viher- ja vesialuetta. Aluekokonaisuus on yleiskaavoitettu viheralueeksi, mutta pääosa alueesta on asemakaavoittamatonta. Kohdealue on tärkeä osa laajempaa ekologista verkostoa ja kaupungin virkistysverkostoa, joka tarjoaa alueen käyttäjille monipuolisia ulkoilu- ja harrastusmahdollisuuksia liikuntapaikkoineen. Alue muodostaa merkittävän jakson Kivinokasta Vantaalle ulottuvaa Viikki-Kivikko vihersormea, joka noudattelee metsäistä selännettä ja Viikin laaksoja. Pohjoisessa alue liittyy Viikintien pohjoispuoleiseen Hallainvu-

ren alueeseen. Selännettä noudattelee suosittu pohjois-etelä suuntainen virkistysreitistö ja alue on vilkkaassa ulkoilu- ja virkistyskäytössä. Osa-alue kuuluu myös Helsingipuistoon: Vanhankaupunginlahti ja sen rantavyöhykkeiden puistot, metsät ja pellot liittyvät luoteessa Vantaajoen jokilaaksoon ja etelässä Kivinokan kautta Mustikkamaalle ja saaristoon.

Aluekokonaisuudella on paljon erilaisia luontoarvoja. Maisemallisesti alueelle tyypillisiä ovat mäntyvaltaiset rinnemetsät, puoliavoimet tai avoimet kallioselänteet ja rantaruovikot. Suun-

nittelalueen länsipuolella on Viikki-Vanhankaupunginlahden luonnonsuojelualue, joka on Helsingin laajin ja hyvin merkittävä suojelualue. Natura 2000-verkostoon kuuluvassa kosteikkoalueessa on pääosin ruovikoituneita ranta-alueita, laitumia, vesialuetta ja rantametsää. Kosteikkoalue on ennen kaikkea arvokas muuttoaikaisena lintulahtena ja lintujen pesimäympäristönä.

Alueen eteläosa on 1900-luvun vaihteesta alkaen ollut huvila-alueita. Suuri osa huviloista oli sittemmin ympärivuotisessa asuinkäytössä. Osa huviloista purettiin Herttoniemen asuinalueiden rakentuessa, mutta selännemetsän alueella monet huviloista olivat asuttuja vielä 1970-80-luvuille. Viimeinen säilynyt huvilarakennus löytyy Fastholman niemeltä. Huvilan tontti on Helsingin seurakuntayhtymän omistuksessa ja rakennus yksityisessä omistuksessa. Fastholmaan johtavan tien ja pohjois-etelä suuntaisen ulkoilutien varrella sijaitsee Helsingin kaupungin lumenvastaanottopaikka ja Staran varikko. Tätä pohjoisempaa sijaitsevat koira-aitaus ja kaupungin liikuntapuisto sekä vanha hyppymäki ja laskettelurinne.

Alueen vahvuuksia ovat maiseman monimuotoisuus, luonto- ja virkistysarvot, kallioalueet pitkin näkymineen sekä rannat, putrot ja kosteikot. Mahdollisuutena on näiden arvojen ja ominaisuuksien korostaminen ja nykyistä parempi vuoropuhelu.

Yleiset tavoitteet:

- Maisemarakenteeltaan vahvan ja monimuotoisen kokonaisuuden erityispiirteiden vahvistaminen.
- Vanhankaupunginlahden arvojen huomioiminen osa-alueen kaikissa hoitotoimenpiteissä ja suunnittelussa.
- Kaupunkiluonnon monimuotoisuuden tukeminen metsäluontoa vaalimalla ja vanhoja niittyjä (mm. entisten huviloiden pihapiirejä) kunnostamalla sekä ottamalla niittyjä ylläpidon piiriin.
- Fastholman alueella kaupungin omistamien alueiden kehittäminen kulttuurivaikutteisena maisemakohteena. Osa Fastholmasta muuttumassa luonnonsuojelualueeksi.
- Rantareitin ja muun reitistön parantaminen ja eri liikumismuotojen yhteensovittaminen. Reittien varsien suunnitelmallinen hoito, mm. vesakon poisto tärkeiltä näkökohdilta ja maisemallisesti tärkeiden mäntysten kohdalta.
- Kaupungin lumenvastaanottopaikan ja Staran varikkoalueen kehittäminen maisemallisesti, toiminnallisesti ja erityisesti ekologisten näkökulmien ja lähialueen suojeluarvot huomioiden.
- Luonnonsuojelualueilla ja rauhoitettavilla alueilla hoito suunnitellaan ja toteutetaan suojelualueiden omien hoito- ja käyttösuunnitelmien mukaisesti. Helsingin kaupungin ympäristöpalvelut vastaa hoito- ja käyttösuunnitelmien laadinnasta ja päivityksistä.

Maisema ja luonto

Maisemallisesti alue on hyvin monipuolinen ja kiinnostava: täältä löytyy lähes kaikkea entisistä autioituneista huviloiden pihapiireistä luonnonsuojelualueisiin ja kallioselänteisiin. Suuret korkeuserot, jyrkät rinteet ja paikoin maaston vaikea-kulkaisu korostavat alueen ääripiirteitä. Rakennetun reitti-verkoston lisäksi ranta-alueella ja metsissä on vanhaa polku-verkostoa vähintään 1800-1900-lukujen vaihteesta. Vanhan polkuverkon lisäksi alueelle on kulunut uusia polkuja, mikä kertoo alueen vilkkaasta käytöstä. Kulttuuri- ja vapaa-ajan toimiala on hoitanut entistä laskettelurinnettä avoimena maisemana. Kallioselänteeltä avautuu kauniita näkymiä ja alue on suosittu oleskelualue asukkaiden keskuudessa.

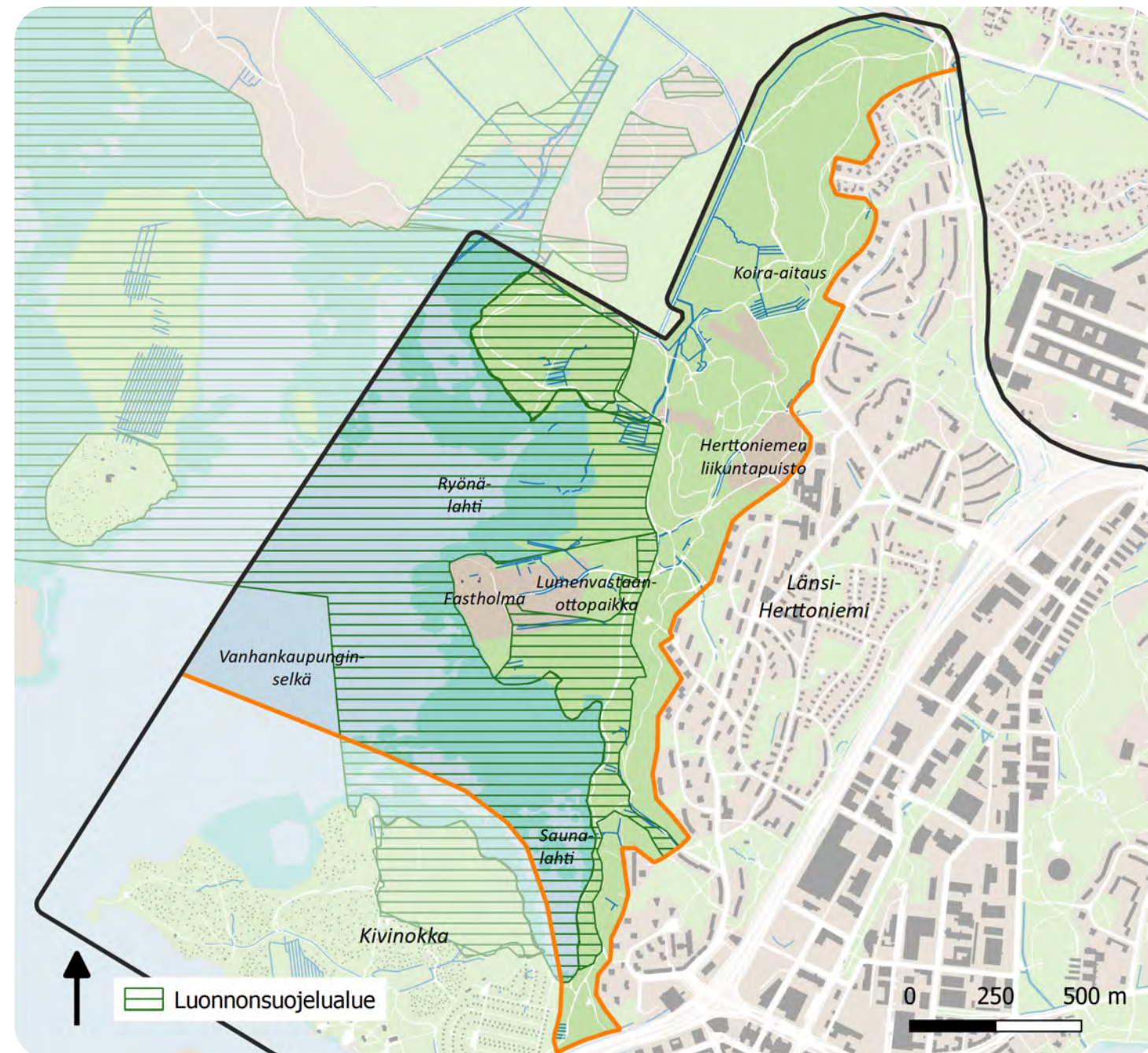
Alue liittyy laajempaan kulttuuriympäristöön, Kivinokkaan ja Vanhankaupunginlahteen sekä etenkin Länsi-Herttoniemen 1940-1950-luvuilla syntyneeseen asuinalueeseen. Viheralueelta löytyy ensimmäisen maailmansodan aikaisiin linnoitustöihin liittyviä kiinteitä muinaisjäänneksiä sekä jääne Brakvikin vanhan torpan paikasta ja mahdollisesta kylän paikasta.

Kaupungin lumenvastaanottopaikka ja Staran varikko ovat epäselvän rajautumisen takia maisemallinen epäkohta Natura-alueen välittömässä läheisyydessä.

Tavoitteet:

- Kulttuuriympäristön vahvistaminen osana maisemakokonaisuutta vanhojen, hävinneiden huviloiden entisissä pihapiireissä.
- Tarkasti harkittuja ja kapeita näkymäsektoreita avataan metsäselänteiden reittien varrelta, merelle tuomaan virkistysmaisemaan lisää elämyksellisyyttä.
- Pienialaisia avoimia tai puoliavoimia maisematiloja kehitetään tuomaan ekologista ja tilallista monimuotoisuutta ja historiallista kerroksellisuutta metsävyöhykkeelle rantareitin varrella. Luonnonhoitoa tehdään hyödyntäen alueella säilynyttä kulttuurikasvillisuutta, vaalien ja ennallistaen perinnebiotoopeja.

Kuva 2. Osa-alue Länsi-Herttoniemen kallioselänteeltä kuvattuna.

Kuva 1. Osa-alueen rajaus.

Kuva 3. Vanhojen pihapiirien alueilta löytyvä kulttuurivaikuttainen kasvillisuus on muistuma Herttoniemen huvilakaudelta.

Kuva 4. Pienialaiset niityt luovat vaihtelua maisemaan ja ovat ekologisesti tärkeitä.

Metsä- ja puustoinen verkosto

Alue on tärkeä ekologisen verkoston runkoyhteys ja merkittävä osa Viikki-Kivikko-vihersormea. Pitkänomainen, ranta- ja kalliovyöhykkeen muodostama kokonaisuus on osa metsä- ja puustoisien verkoston ydinaluetta. Alueen merkitystä verkoston kannalta lisää se, että alueella yhdistyvät kaksi vihersormea (Viikki-Kivikon vihersormi ja Helsinkipuiston vihersormi). Alueella on monipuolisesti metsiin ja puustoiisiin, suojaisiin rantoihin liittyviä luontoarvoja. Suuri osa alueesta on muun muassa linnuston ja lepakkojen kannalta arvokasta. Alueen runsaan lahoppuun ansiosta sieltä löytyy myös rikas kääpäälajisto. Alueelta voidaan luultavasti tunnistaa vielä nykyisten inventointitietojen lisäksi useampia luontoarvoja, kun niiden kartoituksia tehdään lisää ja/tai päivitetään. Eri-tyisesti alueen metsien arvo kasvaa koko ajan, sillä puuston rakenne monipuolistuu, jolloin metsien muukin eliölajisto saa lisää elinmahdollisuuksia.

Tavoitteet:

- Metsäluonnon monimuotoisuuden turvaaminen ja metsän tunnun vaaliminen.
- Alueen reunametsien elinvoimaisuuden, turvallisuuden ja uudistumisen turvaaminen, sekä metsien lähi- ja kaukomaisemien ylläpito ja kehittäminen.
- Metsäisen runkoyhteyden vahvistaminen Viikintien yli Hallainvuorelle. Vihersillan mahdollisuuden tarkastelu.
- Luonnonsuojelualueilla ja rauhoitettavilla alueilla hoito suunnitellaan ja toteutetaan suojelualueiden omien hoito- ja käyttösuunnitelmien mukaisesti. Helsingin kaupungin ympäristöpalvelut vastaa hoito- ja käyttösuunnitelmien laadinnasta ja päivityksistä. Alueelle on laadittu Vanhankaupunginlahden lintuvesi Natura 2000 –alueen hoito- ja käyttösuunnitelma 2015-2024.
- Monipuolisuuden ylläpitäminen ja kehittäminen luonnonhoidossa:
 - Puuston kehittäminen monilajisena.
 - Mäntyjen ja jalopuiden suosiminen rantareitin tuntumassa ja maisemapuina. Tulvivilla ranta-alueilla suositaan tervaleppää.
 - Pienialaisten niitty- ja metsäkuvioiden vuorottelun korostaminen, mm. vanhojen huvilapaikkojen kulttuurikasvillisuuden hoidon avulla.
 - Lahoppuujatkumosta huolehtiminen.

Päättyessään yleisten aluiden suunnitelman hyväksymisestä kaupunkiympäristölautakunta päätti, että myöhemmässä vaiheessa tehtävien luonnonhoidon suunnitelmien ja toimenpiteiden tulee antaa tilaa metsien luonnolliselle vanhenemiselle ja lahoppuun määrän lisääntymiselle ja sekä valtapuuston että pienpuuston harvennusten määrä kannattaa pitää mahdollisimman pienenä.

Lautakunta katsoo, että tulisi selvittää arvometsäluokan laajempaa määritysmahdollisuutta Länsi-Herttoniemen maakunnallisesti arvokkaalla luontoalueella, Länsi-Herttoniemen metsäselänteellä, Hiidenkirnurinteen metsäalueella Herttoniemen ja Strömssin kartanopuistoissa sekä Porolahdenpuiston lehtometsäkuvioissa.

Lautakunta korostaa, että ulkoilureittien muutos- ja parantamistoimissa huomioidaan reitinvarsien luonto- ja maisema-arvot ja pyritään välttämään kaikkea ympäristön tarpeetonta muokkausta.

Samalla selvitetään miten luonnonhoidon toimenpiteistä voidaan tiedottaa asukkaille entistä paremmin esimerkiksi selventämällä maastossa toimenpiteiden aikaista kyltitystä ja lisäämällä luontokohteista tarkemmin kertovia infotauluja.

Näissä jatkosuunnittelun ratkaisuiissa otetaan huomioon turvallisuusnäkökohdat, alueiden erityispiirteet sekä yhdenmukainen menettely kaupungin eri alueilla.

Niittyverkosto

Alueella sijaitsevat avoimet biotoopit ovat kallioketoja ja pienialaisia niittyjä. Luontoarvoiltaan arvokkaita ja osittain umpeenkasvaneita niittyjä sijoittuu rantavyöhykkeelle rantareitin läheisyyteen. Nämä ovat entisiä viljelymaita, niittyjä ja pihapiirejä Länsi-Herttoniemen huvilakaudelta. Metsäselänteen kalliokedot ovat myös alueelle tyypillisiä.

Kuva 5. Alueella on monimuotoisuuden kannalta tärkeää lahoppuuta. Lahoppuujatkumon turvaaminen huomioidaan ylläpidossa myös jatkossa.

Alueelle sijoittuu kolme ruovikkoa alkaen pohjoisesta: Purolahti, Ryönälahti ja Saunalahti. Ne ovat keskeinen osa alueen maisemaa ja luontoarvoiltaan erittäin merkittäviä. Ruovikot kuuluvat Viikki-Vanhankaupunginlahden luonnonsuojelualueeseen ja Natura 2000-alueeseen kuuluvaan Vanhankaupunginlahden lintuveteen.

Purolahden ruovikko ja Ryönälahden tervalepikko ovat myös linnustoltaan arvokkaita.

Tavoitteet:

- Entisten huviloiden pihapiirien biotoopin ylläpitäminen ja vaaliminen niin, että niityt pysyvät avoimina ja kulttuurikasvillisuus säilyy.
- Kallioketojen säilyttäminen avoimina. Tarvittaessa kulun ohjaaminen sekä vesakon poistaminen.
- Reittien ja piknikpaikkojen sijoittaminen harkitusti suotuisille niitylaikuille.
- Pääsy veden äärelle harkituissa kohdin rantapuuston ja ruovikon luontoarvot huomioiden.

Sininen verkosto

Vanhankaupunginlahden ranta-alueet ruovikkoineen muodostavat keskeisen osan sinistä verkostoa. Merkittävin puro on pohjoisessa Viikinojan valuma-alueelta mereen virtaava Viikinoja. Muutoin alueella olevat vesistöt ovat oja ja eteläosaan sijoittuva pienehkö lampi. Purojen putkitettuja osuuksia ei ole.

Kaupungin lumenvastaanottopaikan ja Staran varikon hulevedet ohjautuvat käsittelemättöminä Vanhankaupunginlahteen, ilman laadullista käsittelyä.

Merivesitulvia esiintyy alueen alavimmilla rantaosuuksilla, Ryönälahden kohdalla.

Tavoitteet:

- Kaupungin lumenvastaanottopaikan ja Staran varikon Vanhankaupunginlahteen johtavien hulevesien laadullinen käsittely ja varikkotoimintojen haltuunotto.
- Haitallisten vieraslajien poistaminen kaikkien vesiuomien varrelta. Varikkoalueen ja lumenvastaanottopaikan haitallisten vieraslajien torjunta ja tilanteen haltuunotto.

Reitistö

Alue rajautuu lännessä Länsi-Herttoniemen asuinalueeseen, Idässä Vanhankaupunginlahden itäreunaan sekä aivan alueen koilliskulmassa Viikintiehen. Ainoat alueella olevat ajoväylät kulkevat Fastholman niemelle, kaupungin lumenvastaanottopaikalle ja Staran varikkoalueelle. Ajotiet ovat nimettömiä eikä niitä ole merkitty asemakaavaan. Yhteydet ovat sorapintaisia ja valaistuja.

Alueella on paljon kapeita, mutkittavia ja maaston muotoja myötäileviä kivituhkapintaisia ulkoilureittejä, jotka palvelevat alueen virkistyskäyttöä. Käytävillä on pyöräilyn ja kävelyn osuuksia, joilla reittejä tulisi turvallisuuden ja paremman käytettävyyden näkökulmasta opastaa ja jäsentää paremmin.

Alueen ulkoilureittien ylläpidosta vastaa vastaa osittain kaupunkiympäristön (Kymp) ja osittain kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala (Kuva). Reitteihin liittyvät toimenpiteet tulee suunnitella ja toteuttaa Kympin ja Kuvan yhteistyönä.

Tavoitteet:

- Liikenneturvallisuuden parantaminen ajoväylien ja kevyenliikenteen reittien risteyskohdissa.
- Reitistön suunnistettavuuden parantaminen virkistyskäytön sekä käytettävyyden näkökulmasta, mm. opastuksen ja selkeämmän reittihierarkian avulla.
- Selvitys reittien varsien käsittelystä ja levähdyspaikkojen sijoittelusta.

Puistot ja kasvillisuus

Alue on pääosin luonnonmukaista viheraluetta, rakennettuja puistoja siellä ei juuri ole. Herttoniemen liikuntapuiston ja koira-aitauksen rakenteet liittyvät luontevasti ympäröivään metsäluontoon.

Rannat ovat luonnonmukaisia, luonnonsuojelualueeseen rajautuvia, reheviä kosteikkorantoja, joissa lahoppuustoa esiintyy runsaasti. Nämä ovat tärkeitä elinympäristöjä lahottajasienille, linnuille, lepakoille ja muille eliöille. Selännemetsillä vaihtelevat karummat ja rehevämmät luontotyytit, vanhat pihapiirit sekä kalliokedot.

Vanhankaupunginlahden hoito- ja käyttösuunnitelmaa varten tehdyssä kasvillisuusinventoinnissa (2004) lahden kasvillisuus jakautuu erilaisiin ruovikkotyyppeihin hyvin märistä kuiviin. Alueella esiintyvät viisi luontodirektiivin luontotyyppiä ovat jokisuistot, vaihettumis- ja rantasuot, kosteat suoruhoniityt, merenrantaniityt ja metsäluhdat. Fastholmassakin esiintyvät ruovikoiden takana sijaitsevat metsäluhdat ovat ensisijaisesti suojeltavia, jotka ovat vaarassa kadota EU:n alueelta. Kohdealueen rannoilla on lisäksi reheviä lehtoja ja rantalepikoita.

Rakenteet, kalusteet, varusteet ja valaistus

Rantareitti ja selännealueen pääreitti ovat valaistuja. Luonnonsuojelualueilla ja Fastholman näkötornila on opastaulut. Tärkeimpiin reittien risteys- ja toiminnallisiin kohtiin (näköalapaikka, koira-aitaus, liikuntapuisto) on sijoitettu penkkejä ja syväjäteastia.

Tavoitteet:

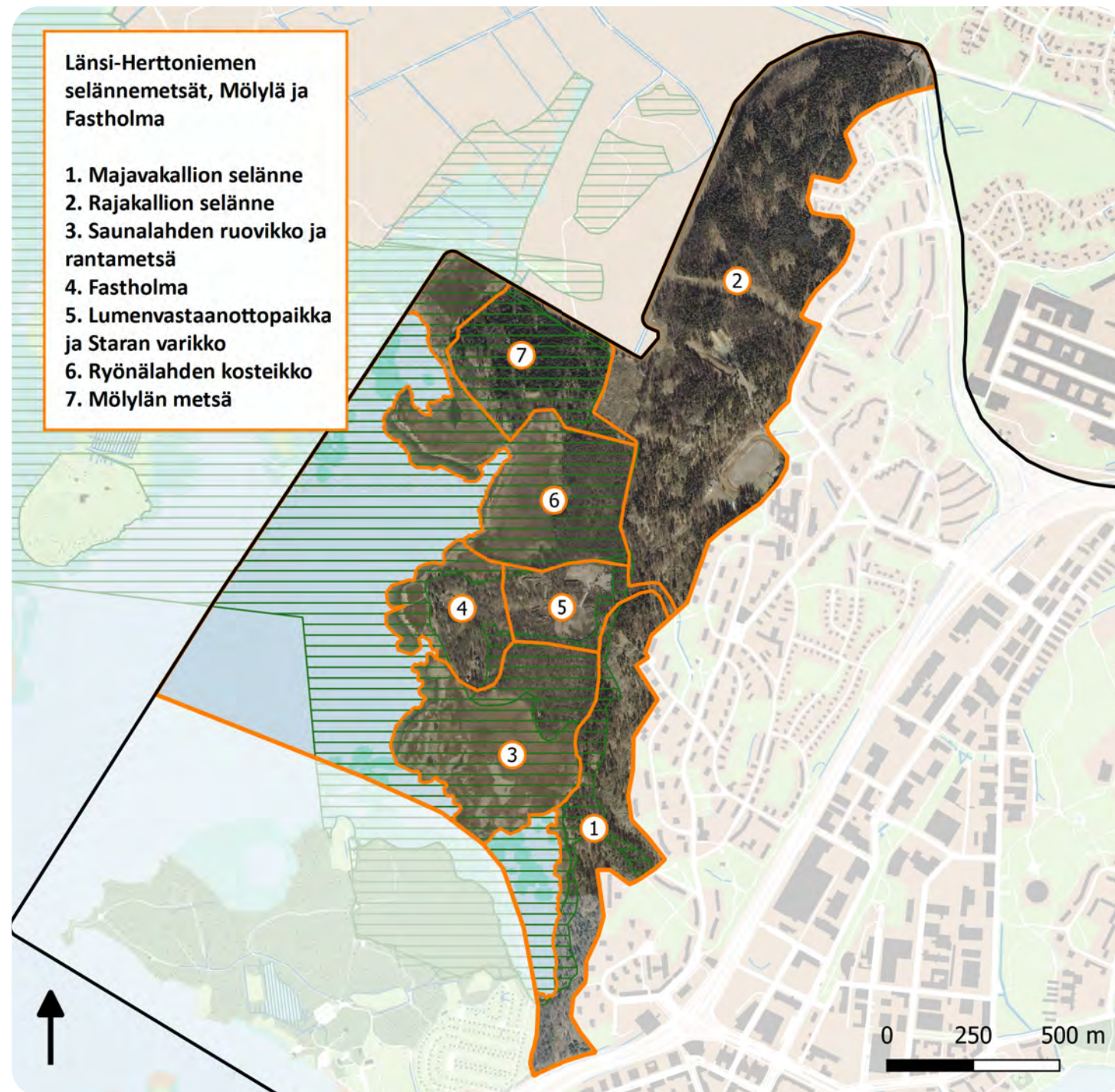
- Opasteiden, penkkien ja oleskelualueiden varusteiden tarpeiden kartoitus.
- Valaistuksen parantaminen pääreiteillä alueen luontoarvot (mm. lepakot) huomioon ottaen.
- Selvitys reittien varsien käsittelystä ja levähdyspaikkojen sijoittelusta.

Maisema-alueet

Alue on jaettu seitsemään luonteeltaan erilaiseen maisema-alueeseen. Aluekorteissa esitetään pääasiassa maisemakuvallisia tavoitteita, jotka nojautuvat tietoon ja havaintoihin alueiden maisemasta, luonnosta, ja käytöstä. Luonnonhoitoa koskevat yksityiskohtaiset hoitotoimenpiteet määritellään alueen luonnonhoitosuunnitelmassa. Maisema-alueet on nimetty tässä tyypittelyn havainnollistamiseksi, nimet ja aluejaot ovat epävirallisia.

Kuva 6. Voimalinja kulkee metsäselänteen poikki. Sen alla kasvavat eri tyyppiset niityt ovat tärkeä osa alueen niittyverkostoa.

Kuva 7. Osa-alueen maisema-aluejako.

1. Majavakallion selännemetsä

Aluekuvaus

Majavakallion selännemetsä avautuu pitkänä ja kapeana länsirinteenä Vanhankaupunginlahdelle. Jyrkkä rinne laskeutuu Länsi-Herttoniemen asuinalueelta rakentamattomaan luonnonrantaan. Mäenlaskijantien kalliot ovat virkistyskäytön kannalta tärkeä alue näköalapaikkoineen ja polkuverkostoineen. Kaukomaisemassa rinne on näkyvä ja merkittävä. Se luo Herttoniemelle metsäisen siluetin Vanhankaupunginlahdelta ja keskustasta katsottuna.

Metsät ovat pääosin kuivaa tai tuoretta mäntyvaltaista metsää ja pienialaisia kallioketoja. Alueen eteläosassa, Kivinkan suuntaan mentäessä, on myös reheviä lehtopainanteita. Alueella on sekä kulttuurihistoriallisia- että luontoarvoja. Suurin osa alueesta (rantavyöhyke ja lehtomaisen painanteen muodostama yhteys rantaan Mäenlaskijantieltä) on luonnonsuojelualuetta.

Vaalittavat erityispiirteet

Metsän ja avoimien kallioketojen vuorottelu sekä metsän tuntu. Vanhojen, hävinneiden huviloiden pihapiirien kulttuurikasvillisuuden jäänteet. Alueen linnusto- ja lepakkoarvot sekä sen tärkeä rooli puskurialueena Vanhankaupunginlahden herkälle luonnonsuojelualueelle.

Tavoitteet:

- Luonnonsuojelualueilla ja rauhoitettavilla alueilla hoito suunnitellaan ja toteutetaan suojelualueiden omien hoito- ja käyttösuunnitelmien mukaisesti. Helsingin kaupungin ympäristöpalvelut vastaa hoito- ja käyttösuunnitelmien laadinnasta ja päivityksistä.
- Ulkoilureitin turvallisuudesta huolehditaan, tarvittaessa poistetaan huonokuntoisia puita reitin varrelta.

Kuva 8. Herttoniemen selännemetsien reunat ovat maisemallisesti tärkeitä sekä lähi- että kaukomaisemassa. Viikintieltä Länsi-Herttoniemen viljelypalstoille kulkevan reitin kohdalla metsä kehystää Viikkin peltoaukeita.

2. Rajakallion selänne

Aluekuvaus

Maisemallisesti tärkeä selännemetsä, jossa on merkittäviä luontoarvoja. Alue on topografialtaan vaihteleva: korkeuserot voivat olla jopa 30 metriä. Kasvupaikat vaihtelevat selänteen laella olevista kalliokedoista alarinteiden lehtomaisiin sekametsiin. Puusto on kasvupaikkojen mukaan vaihtelevaa. Eteläosa ja lakialueet ovat mäntyvaltaisia, pohjoisosa kuusivaltaista. Keskiosassa on runsaasti hies- ja rauduskoi-vua. Paikoitellen kasvaa myös haapaa ja jaloja lehtipuita. Luonnonympäristön ohella alueella on suosittu ulkoilureitistö sekä rakennettuja ja hoidettuja näköalapaikkoja; mm. vanha hyppymäen paikka Majavatien tuntumassa.

Selännealueilla on paljon kallio- ja kitumaita, myös kallioketoja. Kasvupaikkojen luonteen vuoksi tietyt alueet ovat alttiita kuivuustuhoille ja kulumiselle. Metsien puusto on koivuvaltaista ja melko vanhaa. Alarinteillä ja rannassa esiintyy myös jalopuita ja tervaleppää.

Herttoniemen liikuntapuisto urheilukenttineen on aikakaudelleen tyypillinen kokonaisuus, joka on liittynyt Länsi-Herttoniemen lähiörakentamiseen. Myös liikuntapuistoa ympäröivä metsä on vilkkaassa ulkoilukäytössä ja siellä on tiheä ulkoilureitistö. Alueella on valaistu kuntorata ja portaat, mäen päällä on useita näköalapaikkoja. Hyppymäen ja laskettelurinteen ympäristöt liittyvät liikuntapuistoon ja ovat suosittuja kohtaamispaikkoja.

Selänteellä on 1. maailmansodan aikaisia linnoituslaitteita.

Sopulimetsässä on voimalinja ja koira-aitaus. Puusto alueella on pääosin lehtipuuvaltaista puustoa, myös mäntyä esiintyy. Alueelta löytyy myös arvokas korpialue ja linnustollisesti arvokas sekametsäalue.

Vaalittavat erityispiirteet

Vaihtelevien kasvupaikkojen luoma mosaiikkimainen kokonaisuus, jossa metsän tuntua. Toiminnallisten alueiden (näköalapaikat, liikuntapuisto, koira-aitaus) ja metsäisten alueiden luonteva yhteys. Näköalakalliot Vanhankaupunginlahden suuntaan. Tärkeä puskurivyöhyke Vanhankaupunginlahden luonnonsuojelualueelle.

Tavoitteet:

- Risteysaluiden turvallisuuden kehittäminen lumenvastaanottopaikan kohdalla.
- Nykyisten näköalapaikkojen säilyttäminen avoimina.
- Toiminnallisten alueiden kehittäminen nykyaikaisiksi vanhaa ajankuvaa kunnioittaen.
- Latureittien ja muiden toimintojen yhteensovittaminen, esim. koira-aitauksen kohdalla.
- Rinteissä sijaitsevien rakenteiden ja reittien turvallisuuden varmistaminen.

3. Saunalahden ruovikko ja rantametsä

Aluekuvaus

Maiseman osa-alue on ruovikkoinen lahti Kivinokan ja Fastholman välissä ja osa Viikki-Vanhankaupunginlahti luonnonsuojelualuetta ja liikkuminen Saunalahden alueella on rajoitettu sitä koskevissa suojelumääräyksissä. Rannassa kulkevalta polulta avautuu viehättäviä näkymiä Vanhankaupunginlahdelle. Rannassa kasvaa sekapuustoa ja huomattavan paljon tervaleppää.

Vaalittavat erityispiirteet

Laaja, yhtenäinen ruovikkoalue ja tärkeä lintujen pesimäpaikka. Vanhankaupunginlahden suojaava puskurialuetta.

Tavoitteet:

- Luonnonsuojelualueilla ja rauhoitettavilla alueilla hoito suunnitellaan ja toteutetaan suojelualueiden omien hoito- ja käyttösuunnitelmien mukaisesti. Helsingin kaupungin ympäristöpalvelut vastaa hoito- ja käyttösuunnitelmien laadinnasta ja päivityksistä.

4. Fastholma

Aluekuvaus

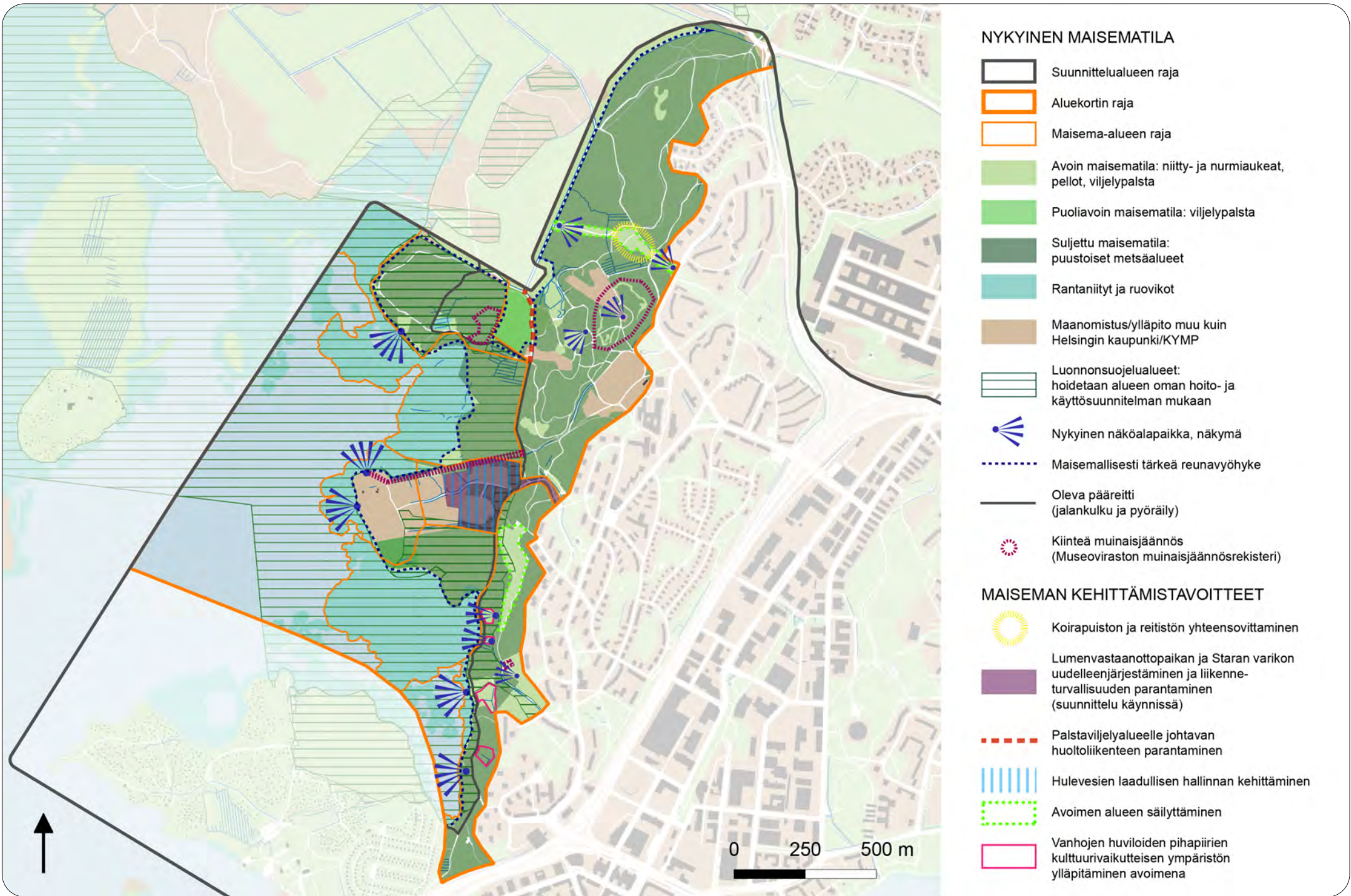
Maisema-alue on selkeä kokonaisuus, joka muodostuu Vanhankaupunginlahdelle kurottuvasta niemestä Saunalahden ja Ryönänlahden välissä. Alavammat osat ovat kosteaa lehtoa, pääpuulajeina koivu ja tervaleppä. Kumparemaisien niemen kärjessä sijaitsee Fastholman huvila. Sen ympäristö on puoliavointa ja siellä on vanhaa puutarhamaista kulttuurikasvillisuutta. Rantakallioilta avautuu kauniita näkymiä merelle. Alueelta löytyy kivijalkoja, jotka ovat vanhojen pihapiirien jäänteitä. Näillä kohdin maisema on avointa tai puoliavointa niittyä. Myös lahopuita, vanhoja mäntyjä, omenapuita ja kivilohkareita esiintyy. Fastholman huvilan alue on Helsingin ev. lut. seurakunnan omistuksessa. Kulku Fastholmaan tapahtuu kaupungin lumenvastaanotto- ja varikkoalueen kautta. Alueella olevat polut ja puroja ylittävät lankkusillat kielivät sen vilkkaasta käytöstä. Niemen pohjoisreunassa sijaitsee lintutorni, josta avautuu näkymiä Ryönänlahdelle ja Vanhankaupunginlahdelle.

Vaalittavat erityispiirteet

Seurakunnan omistuksessa oleva Fastholman huvila on Herttoniemen huvila-ajan ainoa säilynyt huvila ympäristöineen. Sen sijainti kallioisella niemellä lahdenpoukamien välissä on ainutlaatuinen. Huvilakulttuurin korostaminen alueen maisemanhoidossa on tärkeää. Tämä tarkoittaa kulttuurikasvillisuuden vaalimista, niittyjen säilyttämistä ja kehittämistä sekä polkuverkoston selkeyttämistä luontoarvot huomioiden. Lehtojen luontoarvoja vaalitaan.

Tavoitteet:

- Luonto- ja suojeluarvojen yhteensovittaminen on tärkeää virkistyskäytön lisääntyessä.
- Kaupungin omistaman alueen luonnonsuojelun alueen ja huvilakulttuuriväyhykkeen vaihtumisualueen piirteiden säilyttäminen, esim. kulttuurikasvillisuuden hoidon avulla.
- Luonnonsuojelualueilla ja rauhoitettavilla alueilla hoito suunnitellaan ja toteutetaan suojelualueiden omien hoito- ja käyttösuunnitelmien mukaisesti. Helsingin kaupungin ympäristöpalvelut vastaa hoito- ja käyttösuunnitelmien laadinnasta ja päivityksistä.

Kuva 9. Osa-alueen nykyinen maisematila ja maiseman kehittämistavoitteet.

5. Lumenvastaanottopaikka ja Staran varikko

Aluekuvaus

Lumenvastaanottopaikka ja Staran varikko sijaitsevat ah- taasti Länsi-Herttoniemen asuinalueen ja Vanhankaupun- ginlahden luonnonsuojelualueen välissä.

Kehitettävät erityispiirteet

Lumenvastaanottopaikka ja varikkoalue ovat toimin- nallisesti tarpeellisia. Toimintojen sijainti arvokkaan Natura-alueen ja suojelualueiden vieressä edellyttää alueiden jäädessä paikoilleen kehittämissuunnitelmaa. Asiaa on jo viety eteenpäin kaupungin toimesta.

Tavoitteet:

- Liikenneturvallisuuden kehittäminen risteysalueilla ja rantareitillä.
- Varikoiden rajautumisen selkeyttäminen ja ilmeen siis- timinen.
- Toiminnan kehittäminen vastuullisesti ympäristönsuoje- lun näkökulmasta.
- Riskien minimointi herkän luonnonsuojelualueen, Ryö- nänlahden ja Saunalahden välissä.
- Luonnonsuojelualueilla ja rauhoitettavilla alueilla hoi- to suunnitellaan ja toteutetaan suojelualueiden omien hoito- ja käyttösuunnitelmien mukaisesti. Helsingin kau- pungin ympäristöpalvelut vastaa hoito- ja käyttösuunni- telmien laadinnasta ja päivityksistä.

6. Ryönänlahden kosteikko

Aluekuvaus

Ryönänlahden kosteikko on rehevää ja märkää tervaleppä- metsää ja ruovikkoa. Se on osa Viikki-Vanhankaupunginlah- ti luonnonsuojelualueetta. Alue on hyvin märkää, eikä siellä kulje varsinaisia kävely- tai pyöräilyreittejä. Sulan veden aikana alueella liikkuminen on kielletty suojelumääräyksi- n.

Vaalittavat erityispiirteet

Laaja kosteikko, rantaluhta ja tärkeä lintujen pesimä- paikka. Vanhankaupunginlahden suojaavaa puskuri- aluetta.

Tavoitteet:

- Luonnonsuojelualueilla ja rauhoitettavilla alueilla hoi- to suunnitellaan ja toteutetaan suojelualueiden omien hoito- ja käyttösuunnitelmien mukaisesti. Helsingin kau- pungin ympäristöpalvelut vastaa hoito- ja käyttösuunni- telmien laadinnasta ja päivityksistä.

7. Mölylän metsä

Aluekuvaus

Mölylän metsä on luonnonsuojelualueetta ja Viikin kartanon kulttuuriympäristöön kuuluvaa aluetta. Maisemallisesti se on pääosin metsäinen, kuusivaltainen loiva kumpare Viikin peltoaukeiden ja Vanhankaupunginlahden välissä. Mölylän nimi juontaa juurensa Sörnäisten työväenyhdistyksen sou- tuvenekuntaan, joka risti paikan Mölyläksi 1900-luvun alus- sa yleisten mölyköörien mukaan. Mökkikylän historia päättyi 1950-luvun alussa alueen siirrettyä kaupungin omistukseen.

Mölylän metsä on luontoarvoiltaan monipuolinen. Vuosi- sadan alussa metsän keskellä on ollut niitty, joka istutettiin kuuselle 1950-luvun alussa. Kuusikkoa korvaamaan istutet- tiin 1990-luvulla tervaleppää ja pähkinäpensaita, osa kuu- sikosta on edelleen jäljellä. Metsässä on myös laikuttaisia lehtokuvioita.

Metsä on linnustollisesti arvokas: siellä esiintyy mm. pik- kusieppo, pohjantikka ja pikkutikka. Lepakoista sieltä on havaintoja pohjanlepakosta sekä viiksi- ja vesisiipoista. Mölylän kallio on suosittu näköalapaikka ja lintujen tarkkai- lupaikka.

Vaalittavat erityispiirteet

Mölylän metsä on luontoarvoiltaan rikasta, mm. arvo- kasta metsä-, linnusto-, nisäkä- ja lepakkoaluetta. Mölylä on tärkeä osa Vanhankaupunginlahden suoje- lualueiden kokonaisuutta.

Tavoitteet:

- Luonnonsuojelualueilla ja rauhoitettavilla alueilla hoi- to suunnitellaan ja toteutetaan suojelualueiden omien hoito- ja käyttösuunnitelmien mukaisesti. Helsingin kau- pungin ympäristöpalvelut vastaa hoito- ja käyttösuunni- telmien laadinnasta ja päivityksistä.

Kuva 10. Alueella on runsaasti erilaisia kasvupaikkoja ja monipuolista kasvillisuutta.

Kuva 11. Suosittu rantaa myötäilevä ulkoilureitti rajautuu suoraan Vanhan- kaupunginlahden luonnonsuojelualueeseen.

Kuva 12. Selännemetsien alueella ja rannoilla on rakennettujen ulkoilu- reittien lisäksi muodostunut polkuverkosto. Se kertoo alueen suosiosta ja käyttöpainesta.

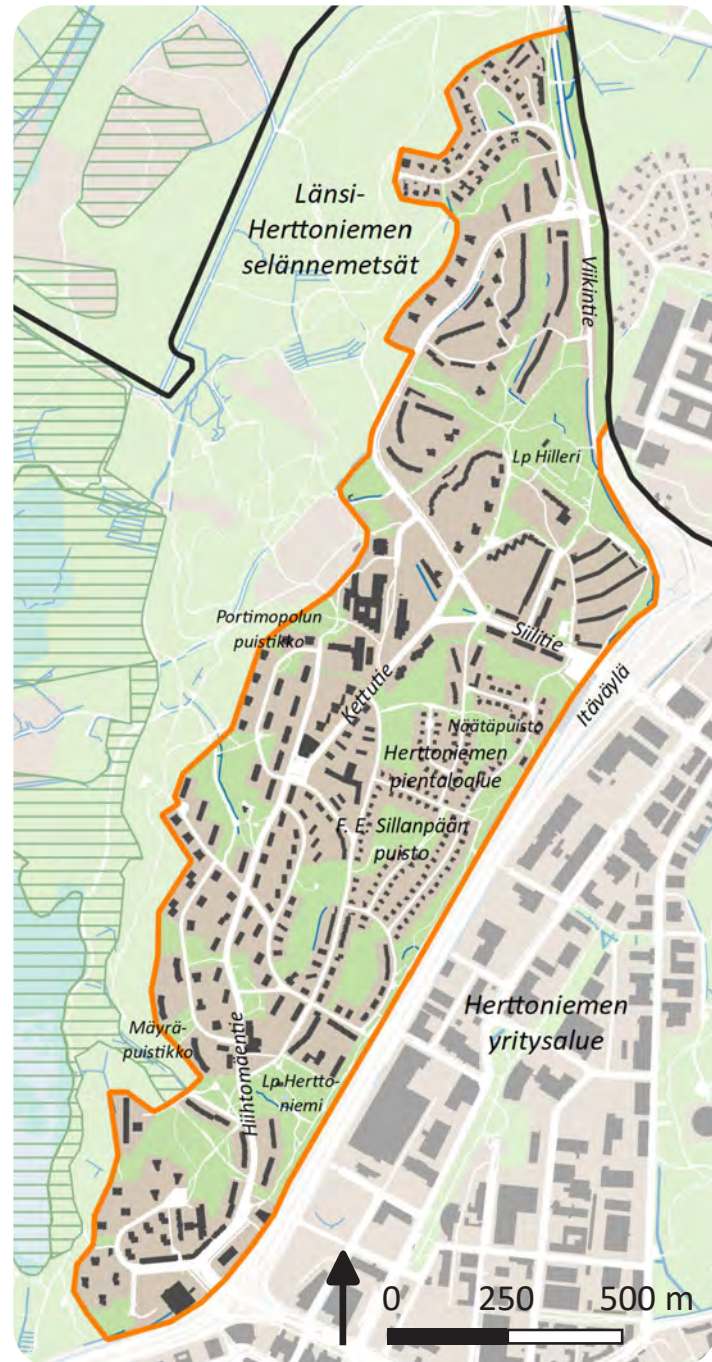

Kuva 13. Jyrkät kalliorinteet ja suuret korkeuserot ovat tyypillisiä Hertto- niemen selännemetsille.

3. LÄNSI-HERTTONIEMI

Yleiskuvaus

Länsi-Herttoniemi on pääosin 1940- ja 1950-luvuilla rakennettu asuinalue, jonka kaupunkirakenne, puistot ja luonnonympäristö muodostavat poikkeuksellisen hyvin säilyneen ja merkittävän jälleenrakennuskauden asuntoaluekokonaisuuden. Länsi-Herttoniemi sijaitsee kallioisella selänteellä Vanhankaupunginlahden ja Itäväylän välissä. Lännessä alue rajautuu Länsi-Herttoniemen selännemetsiin, jotka laskevat jyrkästi alas Vanhankaupunginlahdelle. Etelässä ja idässä aluetta rajaavat metrorata ja Itäväylä. Katuverkosto, kerrostalot ja pientalot on sovitettu huolellisesti vaihtelevaan ja kallioiseen maastoon. Pihat rajautuvat katualueisiin avoimesti tai pensasaidantein ja ovat avoimia viheralueiden suuntaan.

Kuva 1. Osa-alueen rajaus.

Karhutien ja Itäväylän välissä sijaitseva Länsi-Herttoniemen pientaloalue on RKY 2009 -aluetta, eli valtakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä.

Länsi-Herttoniemen ominaispiirre on yhtenäinen viherverkosto, joka muodostuu kortteleiden väleissä pihoihin limittyvistä viheralueista, joista osa on rakennettuja puistoja, osa kallioisia metsiköitä. Viheralueet liittyvät lännessä asuinalueetta kehystävään, laajempaan selännemetsään. Ne antavat alueelle vihreän ja luonnonläheisen ilmeen. Siilitien ympäristössä viheralueet ovat rakennetumpia ja muodostavat vihreiden pihojen kanssa puistomaisen kokonaisuuden.

Länsi-Herttoniemi on selkeästi hahmotettava kokonaisuus hyvillä joukkoliikenneyhteyksillä. Herttoniemen ja Siilitien metroasemat sijaitsevat alueen päädyissä ja niiden lisäksi alueella on hyvät bussiyhteydet. Alueen palvelut ovat keskittyneet Herttoniemen metroaseman ympärille. Palveluita on myös alueen keskellä sijaitsevan Eränkävijäntorin ympärillä ja Siilitien metroaseman tuntumassa. Itäväylä ja metrorata rajaavat aluetta voimakkaasti ja luovat estevaikutuksen idän suuntaan.

Siilitien pohjoisosassa on uudempaa rakentamista. 1990-luvun postmodernia tyyliä edustava arkkitehtuuri ja liuskekivimuurein kadusta rajatut pihat poikkeavat alueen avoimesta ilmeestä. 2000-luvulla asuinkeuhkojen täydennysrakentaminen on keskittynyt Herttoniemen sairaalan, urheilupuiston ja Siilitien välille.

Yleiset tavoitteet:

- 1940-luvun puutarhakaupungin ja 1950-luvun metsälähiön arvojen ja ominaispiirteiden säilyttäminen, joihin kuuluu katutilojen pieni mittakaava, tonteilta tuleva vihreys, maaston muotojen huomioiminen rakentamisessa, puisto-, puutarha- ja metsäalueiden lomittuminen ja kallioalueiden säilyttäminen.
- Rakennetun ympäristön arvojen ja maisemanäkökohtien huomioiminen katujen, aukoiden, leikki- ja paikkojen ja puistojen peruskorjauksessa.
- Peruskorjausten yhteydessä puistojen rakenteet ja istutusalueet kunnostetaan vastaamaan alueen ominaispiirteitä ja aikakauden tyyliä.

Maisema ja luonto

Kulttuuriympäristö

Sodanjälkeisen ajan lähiöiden kaavoitusperiaatteita olivat vihreys, suhteellisen matalat rakennusmassat sekä monipuoliset alueiden sisäiset näkymät. Länsi-Herttoniemen pientaloalue on asemakaavalliselta ratkaisultaan, rakennuskannaltaan ja ympäristöltään poikkeuksellisen hyvin säilynyt jälleenrakennuskauden asuinalue. Suurin osa Länsi-Herttoniemen pientaloalueen RKY 2009 -alueen rakennuksista ja piha-alueista on suojeltu asemakaavassa.

Myös Frans Emil Sillanpään puisto on suojeltu asemakaavassa. Alueen arvo on merkittävä, koska se on sekä rakennuskannan että ympäristön osalta hyvin säilynyt ja yhtenäinen kokonaisuus, jossa kaikki rakentaminen on sovitettu maaston muotojen mukaan.

Alueen kasvillisuudessa näkyy hienosti luonnon ja kulttuurin vuorovaikutus. Metsäisillä viheralueilla näkyy alueen huvilahistoria kulttuurivaikutteisena kasvillisuutena. Asuinalueen rakentamisen yhteydessä yleisillä alueilla ja pihoilla on onnistuttu säilyttämään sekä yhtenäisiä kalliometsiköitä että komeita mäntyjä, joilla on edelleen merkittävä rooli alueen kaupunkikuvassa. Kalliomäiltä avautuu kauniita näkymiä asuinalueelle. Puistoissa ja pihoilla on runsaasti kukkivia puita ja pensaita, esimerkiksi syreenejä, alppiruusuja ja omenapuita. Kukkivien puuvartisten kasvilajien runsas käyttö on tyypillistä aikakaudelle ja alueen puistoja suunnitellelle kaupunginpuutarhuri Bengt Schalinille. Pihoilla ja puistikoissa kukkiva perenna- ja pensaskasvillisuus tekee vaikutelmasta paikoin puutarhamaisen. Sekä tonttien että viheralueiden kasvillisuuden joukossa on tavattavissa vanhoja puutarhakasvilajikkeita.

Osa-alueen muinaisjäännökset ovat ensimmäisen maailmansodan aikaisia maalinnoitusketjun puolustusvarustuksia. Kalliomäillä Herttoniemen urheilupuistossa urheilukentän pohjoispuolella ja Siilitien aluepuistossa leikkipuisto Hillerin pohjoispuoleisella on kaksi vuonna 1914 rakennettua puolustusasemaa. Väinö Valveen puistossa on säilynyt lyhyt (n. 40 metrin pituinen) jakso vuoden 1914 linnoitusten yhteydessä tykkiteiksi kivettyä vanhaa tielinjausta. Samalle vanhalle tielinjaukselle on perustettu muun muassa Hillerikuja ja Kitusentie. Alueella on säilynyt myös muita vanhoja tielinjauksia erityisesti ulkoilureitteinä.

Tavoitteet:

- Alueen 1940- ja 1950-luvulle tyypillisiä piirteitä vaalitaan käyttämällä aikakaudelle tyypillisiä rakenteita ja pintamateriaaleja.
- Reunakivien käyttöä vältetään kovan pinnan liittyessä viheralueeseen.
- Istutuksissa suositetaan aikakaudelle tyypillistä kasvilajistoa, puita, puuryhmiä, pienialaisia vapaasti kasvavia pensasryhmiä tai yksittäispensaita.
- Alueella ei käytetä laajoja samaa lajia käsittäviä pensasistutuksia eli massaistutuksia.
- Puistojen kasvillisuuden elinvoimaisuudesta huolehditaan. Uusissa tai uusittavissa istutuksissa käytetään aikakaudelle ja alueelle tyypillistä kasvilajistoa.

Kuva 2. Aikakaudelleen tyypilliset rakennukset sovitettiin maisemaan.

Kuva 3. Herttoniemen pientaloalue on RKY-aluetta. Kuva Hirvitieltä.

Metsä- ja puustoinen verkosto

Länsi-Herttoniemi on puustoisien verkoston tukialuetta. Alueen länsipuolen vihersormi muodostaa tärkeän metsä- ja puustoisien verkoston runkoyhteyden Vanhankaupunginlahdelta Kivikkoon. Alueen sisäinen viherverkosto muodostaa tärkeitä yhteyksiä puustoisien verkoston tukialueelta runkoyhteyteen.

1950-luvulla aluetta rakennettaessa on säilytetty luonnonpuustoa, etenkin mäntyjä. Rakennusvaiheessa ja sen jälkeen pihoille ja viheralueille on istutettu monipuolista puulajistoa. Etenkin pientaloalueella on paljon kukkivia hedelmäpuita, jotka ovat pölyttäjiä arvokkaita.

Itäväylällä ja metroradalla on voimakas estevaikutus, joka katkaisee puustoisien verkoston yhteydet Länsi-Herttoniemen Herttoniemen yritysalueen ja Herttoniemenrannan

suuntaan. Metroradan reunassa on kapean nauhamainen puustoinen suojavyöhyke.

Tavoitteet:

- Alueen reunametsien elinvoimaisuuden, turvallisuuden ja uudistumisen turvaaminen, sekä metsien lähi- ja kaukomaisemien ylläpito ja kehittäminen. Jalopuustoisuuden ylläpitäminen ja kehittäminen metsänhoidon keinoin.
- Mäntyjen suosiminen ja varttuneiden mäntyjen esiin nostaminen etenkin selännemetsälle johtavilla porttimaisissa kohdissa.
- Tukialueen puustoisten yhteyksien säilyttäminen ja kehittäminen Herttoniemen selännemetsään.
- Metroradan varressa olevan suojapuuston kehittäminen kerrokselliseksi ja nykyistä paremmin toimivaksi suojavyöhykkeeksi.

Päättyessään yleisten aluiden suunnitelman hyväksymisestä kaupunkiympäristölautakunta päätti, että myöhemmässä vaiheessa tehtävien luonnonhoidon suunnitelmien ja toimenpiteiden tulee antaa tilaa metsien luonnolliselle vanhenemiselle ja lahopuun määrän lisääntymiselle ja sekä valtapuuston että pienpuuston harvennusten määrä kannattaa pitää mahdollisimman pienenä.

Lautakunta katsoo, että tulisi selvittää arvometsäluokan laajempaa määritysmahdollisuutta Länsi-Herttoniemen maa-kunnallisesti arvokkaalla luontoalueella, Länsi-Herttoniemen metsäselänteellä, Hiidenkirnurinteen metsäalueella Herttoniemen ja Strömssin kartanopuistoissa sekä Porolahdenpuiston lehtometsäkuvioissa.

Lautakunta korostaa, että ulkoilureittien muutos- ja parantamistoimissa huomioidaan reitinvarsien luonto- ja maise- ma-arvot ja pyritään välttämään kaikkea ympäristön tarpeetonta muokkausta.

Samalla selvitetään miten luonnonhoidon toimenpiteistä voidaan tiedottaa asukkaille entistä paremmin esimerkiksi selventämällä maastossa toimenpiteiden aikaista kyltitystä ja lisäämällä luontokohteista tarkemmin kertovia infotauluja.

Näissä jatkosuunnittelun ratkaisuisa otetaan huomioon turvallisuusnäkökohdat, alueiden erityispiirteet sekä yhdenmukainen menettely kaupungin eri alueilla.

Niittyverkosto

Länsi-Herttoniemelle tyypilliset metsäiset viheralueet ja kallioidet puistikot sisältävät niittyverkoston kannalta arvokkaita elinympäristöjä. Metsäiset viheralueet, kalliokedot, puistot ja pihat muodostavat niittyverkostoon mosaiikkimaisen, vaihtelevan kokonaisuuden.

Pihojen ja puistojen kukkiva ruohovartinen kasvillisuus sekä puistojen nurmialueiden harvemmin niitettävät luonnonnurm- et ja kalliokedot kortteleiden väleissä olevilla kallioidilla metsiköillä muodostavat niittyverkoston tukialueen. Mäenlaskijanpuiston kallioidilla on vanhan pihapiirin kohdalla hieno kallioketo ja rinteessä runsaasti vanhaa kulttuurikasvillisuutta.

Tavoitteet:

- Kaupunkiluonnon monimuotoisuuden edistäminen niitty- alueiden, nurmipintojen ja reunavyöhykkeiden hoitomene- telmiä kehittämällä.
- Kulttuurikasvillisuuden esiin nostaminen ennallistamisella ja hoitotoimenpiteillä.
- Alueelle tyypillisten kallioketojen vaaliminen. Kulumisen ehkäisy kulkua ohjaamalla ja reittejä selkeyttämällä.
- Viheralueiden harkitusti valittujen leikattujen nurmikoiden kehittäminen niittymäisiksi.

Kuva 4. Niittylaikut kalliomäillä ovat ekologisesti ja maisemallisesti tärkeitä.

Sininen verkosto

Länsi-Herttoniemessä ei ole avoimia vesipintoja. Alue on ympäristöönsä korkeammalle nouseva selänne, joten ne huleve- det, jotka eivät valu sadevesiviemäriin, kulkeutuvat kohti Vanhankaupunginlahtea, Viikkiä ja Itäväylää. Alueen pohjois- osa jakautuu pieniksi osiksi Porolahdenpuron, Mustanpuron ja Viikinpuron valuma-alueita.

Tavoitteet:

- Kartoitetaan tarvetta ja mahdollisuuksia luonnonmukai- sen hulevesien käsittelyn paikallisille ratkaisuille alueella.
- Sekaviemäriverkoston eriyttäminen.

Kadut ja aukiot

Länsi-Herttoniemen pien- ja kerrostaloalueiden katuver- kosto koostuu pääasiassa asutokaduista, joita yhdistävät Hiihtomäen- ja Kettutien sekä Siilitien paikalliset kokoojaka- dut. Alueen kadut ovat asfalttipintaisia ja pääosin 1950-lu- vun rakentamiseen liittyvää. Alueella on käytetty graniittisia reunatukia erottamaan jalkakäytäviä ajoradasta. Alueelle on tyypillistä, että asfalttipinnat liittyvät suoraan viheralueisiin ilman reunakiviä.

Alueelle ominaista ovat kapeat, kaareutuvat ja yhteen ni- voutuvat asutokadut. Suurimmalla osalla tonttikaduista on ajoradasta reunatuella korotettu kapea jalkakäytävä ja pyöräilijät on ohjattu ajoradalle. Asemakaavassa asutoka- tujen katutila on kapea, johon tonttien istutettavat alueen osat rajautuvat koko kadun matkalla. Siilitiellä katupuuna ovat koivut ja Erätorilla vaahterat, muuten katupuuta ei juuri ole. Tonttien istutukset luovat alueen katutilan yleisilmeen viihtyisäksi ja vehreäksi katutilan muuten ollen yksinker- taista ja pelkistettyä.

Alueen kokoojakadut ovat kaksikaistaisia molemmin puolin kapein jalkakäytävin reunustettuja. Hiihtäjäntiellä ja Siilitiel- lä on metroasemien ympäristöissä erotetut pyörätiet jalan- kulkuyhteyksien lisäksi. Herttoniemen sekä Siilitien metro- aseman ympäristöt ovat lisäksi luokiteltu esteettömyyden erikoistason alueiksi ja reiteiksi. Siilitien metroaseman eri- koistason yhteys jatkuu Siilitietä ja Kettutietä Siilikujalle asti. Herttoniemen metroaseman erikoistason alue ja reitit ovat keskittyneet tiiviisti aseman ympäristöön.

Alueella ei ole asemakaavaan merkittyjä aukioita, mutta aukiomaisia katutiloja on Hiihtäjäntien ja Kettutien risteys- alueella Eränkävijäntori sekä Herttoniemen ja Siilitien metro- asemien ympäristöt.

Tavoitteet:

- Reunakivettömyyden säilyttäminen asfalttipintojen ja vi- heralueiden rajalla.
- Jalankulkureittien ja risteysalueiden liikenneturvallisuu- den parantaminen.
- Esteettömyyttä parannetaan erikois- ja perustason kun- nostettavilla ja peruskorjattavilla kaduilla ja aukioilla.

Kuva 5. Kaarevaa katutilaa Siilitien varrella.

Kuva 6. F. E. Sillanpään puisto on suojeltu asemakaavassa.

Puistot ja kasvillisuus

Länsi-Herttoniemessä on runsaasti pieniä viheralueita kort- teleiden välissä. Osa niistä on karua kalliometsää, jossa puusto on varttunutta. Aitaamattomat tontit ja kalliometsät liittyvät luontevasti toisiinsa, muodostaen alueelle tyypillisen luonnonläheisen ilmeen. Rakennetuista viheraluista moni on kaupunginpuutarhuri Bengt Schalinin suunnittelemaa, 1950- ja 1960-luvulla perustettuja puistoja. Puistoja on peruskorjattu 1990- ja 2000-luvulla. Koko alueen pohjoisosan poikki kulke- van kapean viheryhteyden muodostaa voimalinjan suoja-alue.

Länsi-Herttoniemen viheralueiden kasvillisuus on mielenkiin- toinen ja arvokas kokonaisuus. Erityisen merkittävää on 1940- ja 1950-luvun rakentamiseen liittyvä kasvillisuus. Alueella on säilynyt aikakaudelle tyypillisiä, harvinaisia kasvikantoja. Vi- heralueilla näkyy myös huvila-ajan vaikutus kulttuurikasvilli- suutena, mm. Mäenlaskijanpuistossa.

Tavoitteet:

- Puistojen kunnostuksessa huomioidaan aikakaudelle tyypilliset piirteet, suunnitteluperiaatteet ja Bengt Scha- linille tyypilliset kasvivalinnat. Näihin keskitytään erityi- sesti Portimopolun puiston ja Mäyräpuiston osalta.
- Tonttien ja kallioiden metsien saumattoman yhteenliitty- misen säilyttäminen ja huomioiminen myös uudisraken- tamisessa.
- Metsien aluskasvillisuuden sekä kallioketojen kulumista ehkäistään ohjaamalla kulkua ja selkeyttämällä reittejä.
- Frans Emil Sillanpään puiston liittäminen paremmin osaksi virkistysreitistöä.

Rakenteet, kalusteet, varusteet ja valaistus

Puistojen kalusteet ja varusteet ovat tyypiltään ja ilmeeltään vaihtelevia. Valaistus on toteutettu pylväsalaisimin.

Tavoitteet:

- Uusittavien kalusteiden ja varusteiden mallien ja pinta- materiaalien yhteensopivuus aikakauden tyylin ja alueen luonnonläheisen ilmeen kanssa huomioidaan.

4. HERTTONIEMENRANTA

Yleiskuvaus

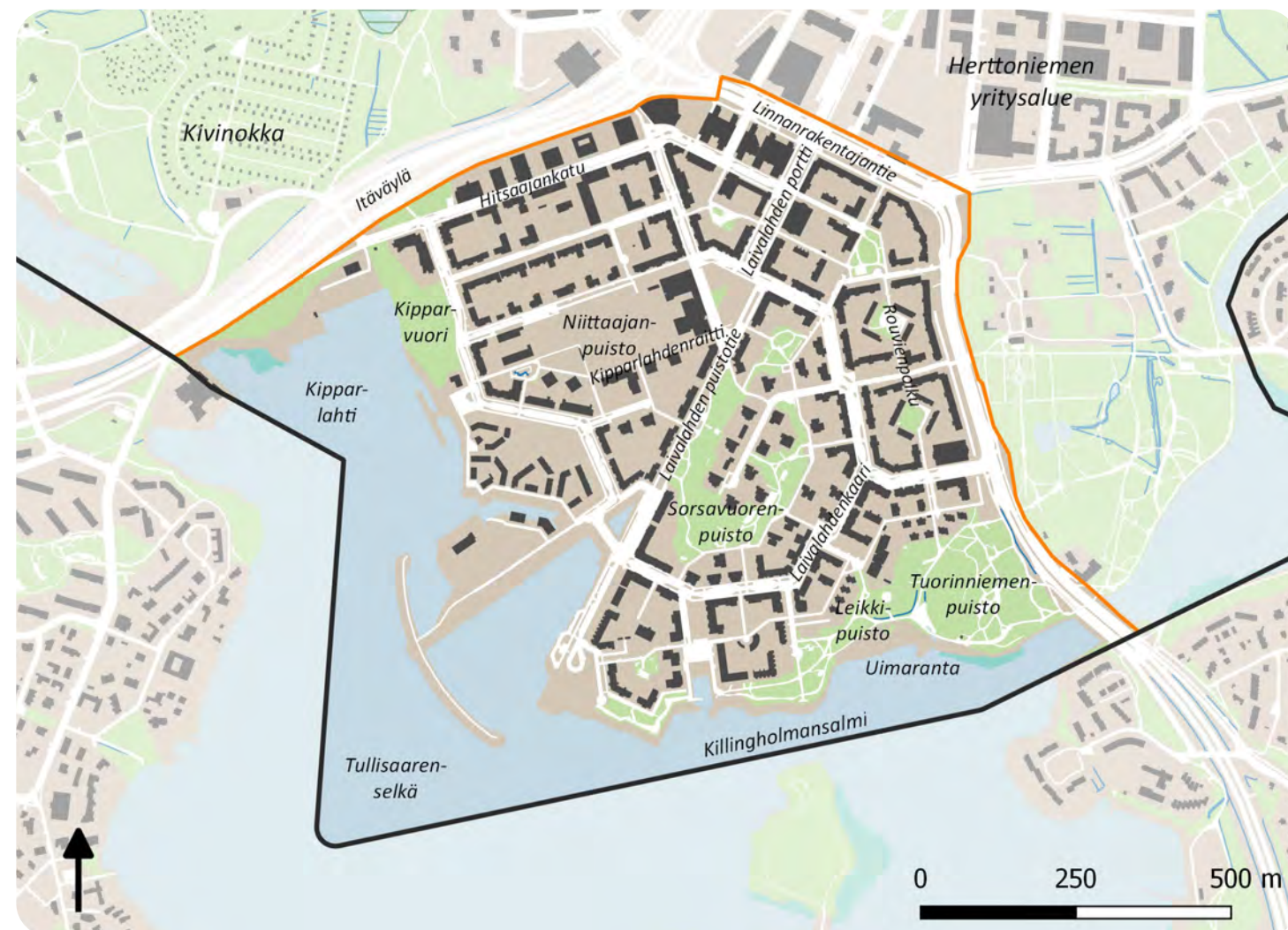
Herttoniemenranta sijoittuu aivan Herttoniemen eteläosaan. Luoteessa alue rajautuu Itäväylään, pohjoisessa ja idässä Linnanrakentajantiehen ja etelässä merenrantaan. Alue on suurten liikenneväylien ja meren selkeästi rajaama, pääosin 1990-luvun lopulla ja 2000-luvun alkupuolella rakennettu, kantakaupunkimaisen tiivis asuinalue. Aiemmin alueella toimi öljysatama vuosien 1937-1992 aikana. Öljysataman alueen uudelleenrakentaminen asuinalueeksi aloitettiin vuonna 1993, mitä edelsivät mittavat maanvaihtotyöt.

Alueen ominaispiirteitä ovat tiivis kaupunkirakenne, jonka sisällä pienet puistot ja katuaukiot luovat vaihtelua kerrostalokortteleiden väliin, sekä meren läheisyys ja alueen rantoja pitkin kulkeva kävelyreitistö aukioineen. Voimakkaan rakennettu rantaviiva on alueelle tunnusomaista. Alueella on luonnonrantaa vain jyrkän kallioisen Kipparvuoren ja Tuorinniemen kohdalla. Muutoin merenlahdet (Kipparlahti, Laivalahti, Killingholmansalmi, Kaivolaho, Herttoniemensalmi) ja merelle työntyvä rakentaminen vaihtelevat kulmikkain muodoin. Alueella on vaihtelevat maastonmuodot ja kerrostalokortteleiden välissä näkyvät jäävät monilta osin lyhyiksi tiiviin rakentamisen ja korkeuserojen vuoksi.

Alueella on useita pieniä rakennettuja puistoja sekä kolme suurempaa puistoaluetta; länsiosassa Kipparvuori, keski-osassa Sorsavuorenpuisto ja etäosassa Tuorinniemen puisto. Herttoniemenrannan liikuntapuiston tiiviisti kortteleiden väliin sommitellut liikuntakentät sijaitsevat Herttoniemenrannan ala-asteen koulun vieressä Niittaajanpuistossa. Muut viheralueiden palvelut ovat keskittyneet Tuorinniemenpuistoon: leikkipaikka, uimaranta ja koira-aitaus. Herttoniemenrannan läpi kulkeva rantareitti on koko kaupungin mittakaavassa tärkeä virkistysreitti. Herttoniemenrannasta se jatkuu alikulkujen kautta Tuorinniemen kohdalla Herttoniemen kartanopuistoon ja Itäväylän ali Kivinokan suuntaan.

Yleiset tavoitteet:

- Alueen puistoja ja rantoja yhdistävät raitit ovat paikoitellen hyvinkin pitkiä. Näiden ilmeeseen, ylläpitoon ja esteettömyyteen kiinnitetään erityishuomiota.
- Puistojen ja leikkipuistojen ylläpitoon panostetaan runsaan käyttäjämäärän vuoksi erityisen paljon.

Kuva 1. Osa-alueen rajaus.

Maisema ja luonto

Herttoniemenranta on varsin rakennettua aluetta, jossa historiallisia kerrostumia ei juuri ole. Merellisyys ja rakennetut rannat sekä uudehkot kerrostalokorttelit ovat alueen tunnusmerkkejä. Metsiä ja laajoja puustoisia alueita ei juuri ole, lukuunottamatta Tuorinniemen metsäistä osaa. Kipparvuori on kasvistoltaan arvokas alue, muita arvokkaita luontokohteita alueella ei ole. (Helsingin kaupungin luontotietojärjestelmä 20.6.2019.)

Herttoniemenrannan länsireunassa sijaitseva Kipparvuoren kallio ja kaakkoiskulmassa sijaitseva Tuorinniemen kallio ovat alueen tärkeitä maisematekijöitä. Kipparvuori on korkea ja jyrkkä näköalapaikka, josta avautuu näkymiä merelle, erityisesti Tullisaarenselälle. Asuinalueelta päin katsottuna se myös rajaa näkymiä ja kehystää aluetta peittäen Itäväylän. Tuorinniemenpuiston avokalliorinne ja sitä ympäröivä metsä kehystää vastaavasti aluetta ja peittää näkymiä vilkasliikenteiselle pääkadulle, Linnanrakentajantielle.

Herttoniemenrannan keskellä Sorsavuorenpuistossa kallioinen rinne vaihtuu rakennetuksi puistoksi. Sorsavuorenpuiston korkealla mäellä sijaitsee pronssikautinen hautaröykkiö. Hittsaajankadun ja Itäväylän väliin sijoittuu toinen pronssikautinen hautaröykkiö. Osa-alueen kolmas muinaismuistolain perusteella suojeltu kiinteä muinaisjäännös on Tuorinniemenpuiston itäreuna, joka on historiallinen asuinpaikka, joka ollut osa Herttoniemen kartanon aiemman sijainnin lähiympäristöä ja maisemallista kokonaisuutta.

Metsä- ja puustoinen verkosto

Herttoniemenrannan kaakkoisosassa sijaitsee Tuorinniemen puisto, jonka paljasta kalliorinnettä sisämaan puolelta reunustaa alueen suurin yhtenäinen metsäalue. Alue kuuluu Helsingin metsäverkkoon ja ekologisten yhteyksien verkostoon. Tuorinniemen ranta-alue on kokonaisuudessaan ympäristönä vaihteleva koostuen kallioista, metsästä, rannasta ja avoimesta puistoalueesta, ja se on osa Itä-Helsingin ranta-alueen arvokasta aluekokonaisuutta. Herttoniemenrannan keskellä sijaitsevan Sorsavuorenpuiston länsireunaa reunustaa paljas kallioalue, ja puiston eteläosassa on pieni metsäinen alue. Puiston istutettu puulajisto on erikoista koostuen mm. punakoivusta, douglaskuusesta ja pohjoisamerikkalaisista leppälajeista. Itäväylään rajautuvassa Kipparlahdenrannassa sijaitsee rinnemännikkö, joka on rannan puoleisesta osastaan rehevää lehtoa. Tiiviin rakentamisen johdosta asuinalueen puustoinen verkosto koostuu lähinnä katujen varsilla ja talojen pihoilla olevista runsaista puustutuksista. Asuinalueella puusto on lajistoltaan rikasta. Osa katupuista on huonokuntoisia kasvualustaongelmien ja kasvupaikkojen ahtauden vuoksi.

Tavoitteet:

- Katu- ja puistopuuston lajiston monipuolisuuden vaaliminen ja puuston kehittäminen ikärakenteeltaan monipuolisemmaksi.
- Metsä- ja puustoisien verkoston yhteyden kehittäminen Tullisaaresta Tuorinniemeen ja edelleen Herttoniemen kartanopuistoon.
- Kahden vihersormen välisen yhteyden kehittäminen. Kehityspotentiaalia esimerkiksi Suolakivenkadun istutuksissa.

Päättyessään yleisten aluiden suunnitelman hyväksymisestä kaupunkiympäristölautakunta päätti, että myöhemmässä vaiheessa tehtävien luonnonhoidon suunnitelmien ja toimenpiteiden tulee antaa tilaa metsien luonnolliselle vanhenemiselle ja lahoppuun määrän lisääntymiselle ja sekä valtapuuston että pienpuuston harvennusten määrä kannattaa pitää mahdollisimman pienenä.

Lautakunta katsoo, että tulisi selvittää arvometsäluokan laajempaa määrittämis mahdollisuutta Länsi-Herttoniemen maa-kunnallisesti arvokkaalla luontoalueella, Länsi-Herttoniemen metsäselänteellä, Hiidenkimurinteen metsäalueella Herttoniemen ja Strömssin kartanopuistoissa sekä Porolahdenpuiston lehtometsäkuvioissa.

Lautakunta korostaa, että ulkoilureittien muutos- ja parantamistoimissa huomioidaan reitinvarsien luonto- ja maisema-arvot ja pyritään välttämään kaikkea ympäristön tarpeetonta muokkausta.

Samalla selvitetään miten luonnonhoidon toimenpiteistä voidaan tiedottaa asukkaille entistä paremmin esimerkiksi selventämällä maastossa toimenpiteiden aikaista kyltitystä ja lisäämällä luontokohteista tarkemmin kertovia infotauluja.

Näissä jatkosuunnittelun ratkaisuissa otetaan huomioon turvallisuusnäkökohdat, alueiden erityispiirteet sekä yhdenmukainen menettely kaupungin eri alueilla.

Kuva 2. Tuorinniemen uimaranta.

Kuva 3. Liikuntapuistoa reunustaa tiiviisti rakennetut korttelit.

Kuva 5. Herttoniemenrannan uimaranta Tuorinniemen puistossa.

Niittyverkosto

Tuorinniemenpuiston länsiosassa rantaan rajautuu maise-maniitty, joka tuo vaihtelua Tuorinniemen nurmivaltaiselle alueelle. Herttoniemenrannan luoteisosassa Suolakivenka-dun ja Kipparlahden rannan välissä on täysin rakentamaton Kipparvuoren viheralue, joka on kasvistoltaan monipuolinen arvoniitty ja maisemallisesti merkittävä kallio. Kasvistoon kuu-luu melkoisen vaateliaita lajeja ja karukkojen lajeja.

Tavoitteet:

- Kulumisen ennaltaehkäiseminen Kipparvuorella.
- Puistojen ruohovartisen kasvillisuuden monipuolisuu-den vaaliminen ja katualueilla sen kehittäminen niitty-verkoston pölyttäjien askelkivien kehittämiseksi.

Kuva 4. Kipparvuorella kasvaa kulutukselle altista kasvillisuutta, kuten keto-orvokkeja. Alueella liikkumista onkin ohjattu kasvillisuuden arvoista kertovin opastauluin.

Sininen verkosto

Herttoniemenrannassa vuorottelevat meri ja tiivis kaupun-kirakenne. Venepaikkoja on runsaasti etenkin Laivalahden kohdalla. Laivalahden kiilamainen pohjukka ulottuu Sorsa-vuorenpuistoon. Herttoniemenrannan alueella ei ole meren-lahtien lisäksi muita avoimia vesiuomia.

Herttoniemenranta on jakautunut kolmeen osavaluma-aluee-seen. Alueen läntisin osa yhdistyy Kivinokan valuma-aluee-

seen Kipparvuoren toimiessa vedenjakajana. Sorsavuori jakaa puolestaan Herttoniemenrannan alueen kahteen osava-luma-alueeseen. Alueen keski- ja itäosan vedet ohjautuvat vie-märöinnin kautta Killingholmansalmeen ja Tullinsaarenselälle.

Herttoniemenranta on tiiviisti rakennettu ja sisältää hyvin vä-hän läpäisemätöntä pintaa. Osa viheralueista on kallioalueita.

Alueen pohjoisosan Hitsaajan- ja Niittaajankadut kuuluvat sekaviemäröinnin runkolinjaan.

Tavoitteet:

- Hulevesien hallinnan kehittäminen alueella niin, että vesi laskee puhtaampana mereen.
- Läpäisevien pintojen ja kasvipeitteisten alueiden osuu-den lisääminen hulevesien hallinnan kehittämiseksi.
- Alueen pohjoisosan muuttaminen sekaviemäröidystä erillisviemäröidyksi.

Kadut ja aukiot

Katuverkosto on rakennettu pääosin asuinalueen rakenta-misen yhteydessä, merkittäviä korkeuseroja katujen ja tont-tien välillä ei ole. Kadut asettuvat maisemaan luontevasti, pidempien kokoojakatujen kulkiessa selkeinä väylinä asun-tokatujen yhdistyessä niihin selkeinä risteyksinä.

Herttoniemenrannan pohjois- ja itäreunalla aluetta rajaa pääkatu Linnanrakentajantie. Kokoojakaduista merkittävim-mät ovat Suolakivenkatu ja Laivalahdenkaari, joiden mitoi-tuksen ja suunnittelun tavoitteena lähiympäristön suunnitte-luohjeissa oli ”bulevardimainen puistokatu”. Kokoojakatujen puulajeja ovat vuorijalava ja puistolehmus. Myös Hitsaa-jankatu on luokituksestaan paikallinen kokoojakatu, mutta kaupunkitilalliselta luonteeltaan se on edellisistä poikkeava. Hitsaajankadulla ei ole puustutuksia ja kadun pohjoislaidal-la on suurimittakaavaisia liikerakennuksia, jotka ovat olleet alueella jo satamatoimintojen aikaan.

Laivalahdenportti on tärkein sisään tuloväylä Herttoniemen-rantaan. Katupuina sen reunoilla on hevoskastanjaa ja kes-kikaistalla koristeomenapuita. Laivanlahdenportti on merkitty esteettömyyden erikoistason reitiksi. Toinen sisään tulokatu alueelle on Kaivolahdenkatu, joka on poikkileikkaukseltaan ja istutuksiltaan vastaava kuin Laivalahdenkaari.

Alueen asuntokatut ovat lyhyitä ja päättyvät suurelta osin kääntöpaikkoihin, joista on yhteydet asuinrakennuksille sekä kevyen liikenteen yhteyksille asuntokatujen välillä. Pysäköintialueet sijoittuvat alueelle katujen varsille, talojen omille parkkipaikoille sekä pysäköintiluoliin.

Alueella on katuja reunustavien kevyen liikenteen reittien li-säksi kattava autottomien kulkuyhteyksien verkosto. Näillä on merkitystä erityisesti alueen sisäisessä liikkumisessa. Laiva-lahden puistotie on kaavoitettu katualueeksi, mutta toteutettu puistomaiseksi autottomaksi reitiksi. Se liittyy saumattomasti Sorsavuorenpuistoon ja sen päätteenä on Laivalahden kiila-mainen allas. Merkittävä autoton reittiyhteys on myös Petter Wetterin tien-Laivalahden puistotien-Reginankujan yhteys, joka läpäisee alueen ja liittää yhteen metroaseman ja meren. Muut merkittävät virkistysreitit kulkevat rannoilla ja yhdistävät alueen Itä-Helsingin kulttuuripuiston vihersormen rantareittiin ja pohjoisessa Viikki-Kivikko -vihersormen ulkoilureitistöihin.

Kuva 6. Herttoniemenrannassa on kattava kävelyn ja pyöräilyn verkosto.

Herttoniemenrannan katutilalle tyypillisiä piirteitä ovat kehä-mäisesti kaartavat kadut sekä katutilan polveilu ja laajene-minen välillä pikku aukioiksi. Myös asuntokatujen päissä on aukiomaisia tiloja. Kapeat kevyenliikenteen reitit meren ja asuinkorttelien välissä ovat myös alueelle tyypillisiä.

Alueelle ominaista on runsas ja lajistoltaan vaihteleva ka-tupuusto. Erityisesti mainittavia ovat monilajiset katupuuis-tutukset Laivalahdenportilla ja Laivalahden puistotiellä. Ko-konaisuutena rakennetulle asuinalueelle leimallista on myös materiaalien yhtenäisyys. Alueen kaduille ja aukioille tyypil-lisiä materiaaleja ovat luonnonkivistä punaiset graniittireu-nakivet, noppakiveykset ja kenttäkiveykset. Myös punaista betonikiveä on käytetty runsaasti.

Tavoitteet:

- Alueen ominaispiirteiden vaaliminen katutilan rytmytyk-sessä, materiaalivalinnoissa ja katupuiden monipuoli-sessa käytössä.
- Alueen kaduille ja aukioille tyypillisten materiaalien ja värisävyjen noudattaminen uudisrakentamisen ja perus-korjausten yhteydessä.
- Puurivikokonaisuuksien kaupunkikuvallisesta laadusta huolehtiminen.
- Katutilojen kasvipeitteisten alueiden lisääminen mah-dollisuuksien mukaan.
- Päärantareitin selkeydestä ja jatkuvuudesta huolehtiminen.

Puistot ja kasvillisuus

Herttoniemenranta on luonteeltaan voimakkaan rakennettu alue kahden rantoja myötäilevän vihersormen välissä. Län-nessä alueelta on Kipparlahden alikulun kautta yhteys Kivi-nokkaan ja Viikki-Kivikko -vihersormeen. Kaakossa Tuorinni-menpuisto liittyy Itä-Helsingin kulttuuripuiston vihersormeen.

Tuorinniemenpuisto, Sorsavuorenpuisto ja Kipparvuoren kallio muodostavat laajoina alueina Herttoniemenrannan vi-heralueiden rungon. Tuorinniemenpuisto on tärkeä ja toimin-nallisesti monipuolinen lähivirkistysalue. Puistossa on mm. päiväkotia, leikkipuisto, uimaranta, skeittipuisto, koira-aitaus ja pelikenttiä. Sorsavuorenpuistossa näkyy alueen kulttuu-

Kuva 7. Sorsavuorenpuistoa.

rihistoria: puistossa on pronssikautinen hautamuistomerkki ja puiston osana on säilytetty rakenteita öljysataman ajalta. Lisäksi puistossa on oleskelupaikkoja ja perennaistutuksia. Kipparvuoren kallio on lähes luonnontilainen.

Herttoniemenrannan suurkortteleiden läpi kulkevien raittien varteen avautuu korttelipuistojen sarjoja. Ne muodostuvat kortteleiden suojaisiin, autoliikenteeltä eroteltuihin väleihin asettuvista, kooltaan pienistä ja luonteeltaan rakennetuista puistoista. Puistot ovat pääosin pieniä aukioita, joiden ym-pärillä on puu-, pensas- tai perennaistutuksia ja oleskelupaik-koja. Useimmissa on myös mahdollisuus pienimuotoiseen pelailuun nurmi- tai sorakentällä ja pienimmille ulkoilijoille suunnattuja leikkipaikkoja. Näillä pienillä puistoilla jokaisel-la on oma teemansa. Esimerkiksi Margareetanpuisto on ruusupuisto ja Kerttulinpuistossa on runsaiden leikkitoimin-tojen lisäksi kerroksellisia istutuksia ja jasmikekokoelma.

Tavoitteet:

- Vihersormien portteina toimivien Tuorinniemenpuiston ja Kipparvuoren kallion viheralueiden eheyden vaaliminen ja säilymisen turvaaminen.
- Kahden vihersormen välisen yhteyden kehittäminen Tuo-rinniemenpuiston ja Kipparvuoren kallion välisellä alueella.
- Puisto- ja viheralueiden kasvillisuuden monilajisuuden vaaliminen.
- Pienten korttelipuistojen teemojen säilymisen turvaaminen kirjatuilla kehittämistavoitteilla, peruskunnostuksilla, hoito-luokitusten tarkistuksilla ja suunnitelmallisella ylläpidolla.

Rakenteet, kalusteet, varusteet ja valaistus

Alueelle leimallista on kantakaupunkimaisen tiivis kaupun-kirakenne ja ilmeeltään kaupunkimaiset kalusteet ja varus-teet. Valaistus on toteutettu katujen ja puistojen pylvä- ja pollarivalaisimilla.

Tavoitteet:

- Kalusteiden ja varusteiden ilmeen päivittäminen tähän päivään kokonaisuutena ja alueen vaatimukset huo-mioon ottaen.

5. HERTTONIEMEN YRITYSALUE

Yleiskuvaus

Alue on tiiviisti rakennettu laaksomainen tila Länsi-Herttoniemen ja Roihuvuoren selänteiden välissä. Se rajautuu Itäväylään, Linnanrakentajantien, Abraham Wetterin tiehen ja Roihuvuoren selännemetsään. Alue muodostaa merkittävän työpaikka-alueen Helsingissä, minne on sijoittunut kaupan alan yrityksiä, tuotantotiloja ja toimistoja. Alueella on myös monipuolinen sisäurheilutarjonta, johon kuuluu mm. kuntosaleja ja budolajeja. Alueen eteläosassa sijaitsee muutamia asuinrakennuksia. Silkkikutomon rakennuksessa Suunnittelijankadulla sijaitsee työväenopisto. Alueella sijaitsee myös Herttoniemen pelastusasema. Rakennuskanta on monella tavalla vaihtelevaa; rakennusten ikä, koko, arkkitehtuuri, materiaalit, rakenteet ja tekninen laatu poikkeavat toisistaan. Syynä kirjavuuteen on mm. alueen yli 70-vuotinen rakentamisen historia, erilaisten toimintojen runsaus ja kaupunkikuvaa yhtenäistävien kaavamääräysten puute.

Alueen läpi Herttoniemen öljysatamaan kulkenut rautatie avattiin käyttöön vuonna 1931. Vuonna 1937 valmistui suunnitelma alueella rakennettavia teollisuuskortteleita varten ja 1940-luvulla Herttoniemen teollisuusalue (nimi muutettiin yritysalueeksi vuonna 2013) otettiin käyttöön. Ensimmäinen koko nykyisen yritysalueen asemakaava valmistui 1954. Rautatien ratapiha-alue on radan poistuttua käytöstä muunneltu puistoksi. Alueen puistot ovat osa Helsingin tavoitteellista viher- ja virkistysverkostoa.

Suurin osa rakennuksista on matalia, mutta pinta-alaltaan laajoja teollisuusrakennuksia. Viheralueita on vähän ja myös pihat koostuvat pääosin asfalttipintaista pysäköintialueista. Metrorata, Itäväylä ja yritysalue halkaisevat Herttoniemen kaupunginosan ja erottavat vehreät asuinalueet toisistaan. Yritysalue katkaisee myös puustoisien verkoston ja niittyverkoston yhteydet.

Alueen maankäytössä on tapahtumassa merkittäviä muutoksia. Yleiskaava 2016 ja yritysalueelle laaditut maankäytön suunnitteluperiaatteet (2015) ohjaavat alueen eteläosan kehittymistä kaupunkimaiseksi ja toiminnallisesti sekoitetuksi kaupan, julkisten palvelujen, toimitilojen, asumisen ja puistojen keskustatoimintojen alueeksi. Suunnitelmien toteutuksessa alueen asukasmäärä kasvaa voimakkaasti. 2030-lukuun mennessä asukasmäärä voi nousta muutamasta sadasta jopa 5 000 asukkaaseen (ks. rajaus kartalla).

Yleiset tavoitteet:

- Katutilojen ja viheralueiden kehittäminen viihtyisämmäksi ja toiminnallisemmaksi alueen muuttuessa aiempaa enemmän myös asuinkäyttöön.
- Yritysalueen ekologisille verkostoille aiheuttaman estevaikutuksen lieventäminen lisäämällä katupuustutuksia ja muita kasvipeitteisiä pintoja.
- Kevyen liikenteen kulkuyhteyksien jatkuvuuden parantaminen.
- Itä-länsi-suuntaisten kulku- ja viheryhteyksien parantaminen.

Maisema ja luonto

Kulttuuriympäristö

Entiseen Herttoniemen kartanon maihin kuuluneeseen viljelylaaksoon sijoitettiin öljysatama ja teollisuusalue. Ennen teollisuusalueen rakentamista alueella oli jonkin verran asutusta, mutta tästä ajasta ei ole säilynyt maisemassa näkyviä kerrostumia eikä alueella ole muinaisjäännöksenä suojeltuja kohteita.

Kuva 2. Valurinpuisto on alueen puustoinen henkireikä.

Metsä- ja puustoinen verkosto

Herttoniemen yritysalue on voimakkaasti rakennettua, joten puustoa on alueella hyvin vähän verrattuna ympäröiviin alueisiin. Alueen puustoinen verkosto keskittyy Asentajanpuiston pohjoispäähän ja Valurinpuiston alueelle. Puistot ovat yhteydessä Roihuvuoren metsä- ja puustoverkostoon ja ne ovat osa Helsingin tavoitteellista viher- ja virkistysverkostoa. Katupuita on alueella vain vähän, ja monet niistä ovat huonokuntoisia kapeiden kasvualustojen takia. Itäväylä ja metrorata katkaisevat puustoisien verkoston yhteydet Länsi-Herttoniemen suuntaan.

Tavoitteet:

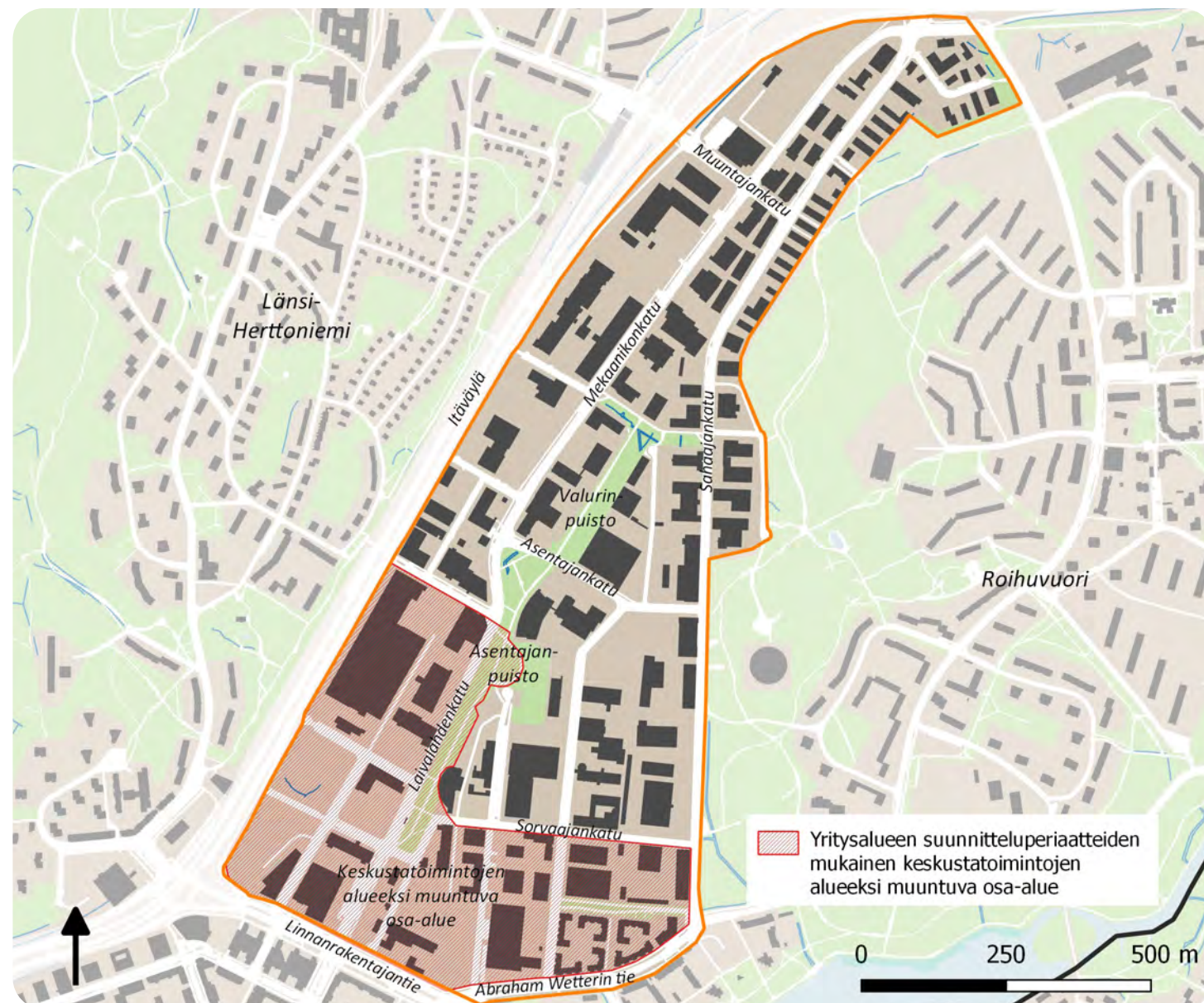
- Puustoisien verkoston kehittäminen alueen viihtyisyyden ja viheryhteyksien parantamiseksi sekä tukemaan alueen hulevesien hallintaa.
- Puustoisien verkoston yhteyksiä alueen sisällä ja sen ulkopuolelle kehitetään uusilla katupuustutuksilla.
- Peruskorjausten ja uudisrakentamisen yhteydessä voidaan katupuustutuksissa mahdollisuuksien mukaan hyödyntää monilajisia ja vaihtelevia puurivien ja -ryhmien sommitelmia. Näin alue saataisiin kasvillisuuden keinoin yhdistettyä ilmeeltään luonnonläheisiin Länsi-Herttoniemen ja Roihuvuoren alueisiin. Tämä lisäisi myös alueen viihtyisyyttä ja parantaisi viheryhteyksiä.

Päättyessään yleisten aluiden suunnitelman hyväksymistä kaupunkiympäristölautakunta päätti, että myöhemmässä vaiheessa tehtävien luonnonhoidon suunnitelmien ja toimenpiteiden tulee antaa tilaa metsien luonnolliselle vanhenemiselle ja lahopuun määrän lisääntymiselle ja sekä valtapuuston että pienpuuston harvennusten määrä kannattaa pitää mahdollisimman pienenä.

Lautakunta katsoo, että tulisi selvittää arvometsäluokan laajempaa määritysmahdollisuutta Länsi-Herttoniemen maakunnallisesti arvokkaalla luontoalueella, Länsi-Herttoniemen metsäselänteellä, Hiidenkirnurinteen metsäalueella Herttoniemen ja Strömssin kartanopuistoissa sekä Porolahdenpuiston lehtometsäkuvioiden.

Lautakunta korostaa, että ulkoilureittien muutos- ja parantamistoimissa huomioidaan reitinvarsien luonto- ja maisema-arvot ja pyritään välttämään kaikkea ympäristön tarpeetonta muokkausta.

Samalla selvitetään miten luonnonhoidon toimenpiteistä voidaan tiedottaa asukkaille entistä paremmin esimerkiksi selventämällä maastossa toimenpiteiden aikaista kyltitystä ja lisäämällä luontokohteista tarkemmin kertovia infotauluja. Näissä jatkosuunnittelun ratkaisuihin otetaan huomioon turvallisuuskohdat, alueiden erityispiirteet sekä yhdenmukainen menettely kaupungin eri alueilla.

Kuva 1. Osa-alueen rajaus.

Kuva 3. Mekaanikonkatu.

Niittyverkosto

Asentajanpuiston nurmialueet ovat tarkasti leikattua nurmikoaa. Tonteilla on todella vähän kasvipeitteisiä pintoja.

Asentajanpuistossa Kirvesmiehenkadun ja Sahaajankadun välisen väestönsuojan kohdalla sijaitsee avokalliota ja kalliokeitoja.

Tavoitteet:

- Tutkitaan mahdollisuuksia kehittää alueen ruohovartista kasvillisuutta monimuotoisemmaksi, esimerkiksi hulevesien viivyttämisen ja mahdollisten uusien katupuuistutusten yhteydessä.
- Rakennuskannan uusimisen yhteydessä suositetaan viherkattoja.
- Asentajanpuiston laajoilla nurmipinnoilla on potentiaalia niittyverkoston kehittämisessä.

Sininen verkosto

Yritysalueen suuret kattopinta-alat ja laajat asfalttipintaiset pysäköintialueet aiheuttavat haasteita hulevesien hallinnalle. Alueen pintamateriaaleista yli puolet ovat läpäisemättömiä pintoja. Tonteilla ja kaduilla on hyvin vähän kasvillisuusalueita ja puita, jotka voisivat viivyttää, puhdistaa ja sitoa hulevesiä. Alueen hulevesien viivyttämiseen sopivia puistokohteita ovat Asentajanpuisto ja Valurinpuisto. Hulevesien viivyttämisen kannalta sopivan leveitä katualueita olisivat Laivalahdenkatu ja Mekaanikonkatu.

Alue jakautuu kahteen valuma-alueeseen. Valurinkadulta ja polulta pohjoiseen se kuuluu samaan Porolahdenpuron valuma-alueeseen Roihuvuoren länsipuolen ja Länsi-Hert-

Kuva 4. Asentajanpuisto on ilmeeltään avoin; sieltä löytyy myös kookkaita taideteoksia.

toniemen pohjoisosan kanssa. Yritysalueen eteläosa kuuluu puolestaan Länsi-Herttoniemen eteläosan valuma-alueeseen. Kummankin valuma-alueen vedet päätyvät merelle, Laivalahteen ja Porolahteen. Alueella on yksi avouoma, joka kulkee puustoisien Valurinpuiston keskellä.

Alueen eteläosa kuuluu vielä sekaviemäröinnin piiriin.

Alueen yritystoiminnasta, esimerkiksi lukuisista autokorjaamoista, voi aiheutua riskejä hulevesien laadulle.

Tavoitteet:

- Kehitetään hulevesien laadullista hallintaa alueella niin, että vesi laskee puhtaampana alueen ulkopuolelle ja lopulta mereen.
- Hulevesien viivyttämisen kehittäminen ja kaupunkiluonnon monipuolistaminen Valurinpuiston ja Asentajanpuiston alueilla.
- Katupuiden ja muun katuvihreän lisääminen osana hulevesien hallintaa, pienilmaston ja viihtyisyyden parantamista sekä kaupunkikuvallista kehittämistä.
- Alueen muuttaminen sekaviemäröidystä erillisvii-

Kuva 5. Valurinpuistossa on mahdollisuuksia hulevesien hallinnalle.

Kadut ja aukiot

Alueen korttelit ovat keskimäärin suuria ja myös katutilat ovat yritysalueen luonteesta johtuen pitkiä ja väljiä. Liikkeiden edustan pysäköintialueet korostavat tätä vaikutelmaa entisestään. Alue on suhteellisen kapea itä-länsisuunnassa, joten poikittaiselle ajoneuvoliikenteelle alueen läpi ei ole ollut suurta tarvetta. Alueella aikanaan kulkenut junarata on myös osaltaan vaikuttanut katuverkoston muotoutumiseen ja pitkänomaiseen tilanmuodostukseen.

Katuverkosto koostuu etelä-pohjoissuunnassa aluetta halkovista kokoojakaduista ja itä-länsi suuntaisista asuntokaduista. Alueen kadut ovat leveitä ja asfalttipintaisia, ja niillä on käytetty graniittista reunatukea. Kadut on mitoitettu niin, että raskas liikenne tonteille on mahdollista.

Alueen poikki kulkee myös tärkeitä kantakaupungin ja itäisen Helsingin yhdistäviä pyöräilyn väyliä. Väylät kulkevat pääosin katutilassa, mikä aiheuttaa haasteita liikenneturvallisuudelle. Osa pyöräilyväylästä kulkee Valurinpuiston kautta.

Tavoitteet:

- Alueen sisäisen jalankulkuverkoston kehittäminen ja yhteyksien parantaminen ympäröiville asuinalueille.
- Yritysalueen eteläosan julkisen tilan ja kävely-ympäristön parantaminen huomioiden myös poikittaisyhteydet.
- Katuverkoston kehittäminen etenkin pyöräily huomioiden. Mahdollisuus johtaa nopeaa työmatkapyöräilyä pois hitaampaan kulkemiseen sopivalta rantareitiltä.
- Katupuiden ja muun katuvihreän lisääminen osana hulevesien hallintaa korttelien uudisrakentamisen ja katu-

Puistot ja kasvillisuus

Alueelle sijoittuvat kaksi puistoa Asentajanpuisto ja Valurinpuisto muodostavat kapean 850 metriä pitkän puistoakselin vanhan Herttoniemen satamaradan alueelle. Puistoalueet pehmentävät yritysalueen kaupunkikuvaa vehreydellään. Puistoakseli toimii virkistysalueena ja kevyen liikenteen väylänä. Puistoalueilla sijaitsevat kosteikot ja uomat palvelevat myös alueen hulevesien hallintaa. Puistojen läpi kulkevien kevyen liikenteen väylien varteen on sijoitettu veistoksia ja penkkejä. Valurinpuisto on puuvaltainen, ja Asentajanpuiston on pääosin nurmialuetta pohjoisosan pientä metsäaluetta lukuun ottamatta.

Tavoitteet:

- Puistojen kehittäminen niin, että ne toimivat alueen koavina toiminnallisina ja ekologisesti monimuotoisina keitaina.
- Puistojen hoitoluokan nosto alueen muuttuessa aiempaa enemmän myös asuinkäyttöön.
- Hulevesien viivyttämisen kehittäminen Valurinpuiston ja Asentajanpuiston alueella.
- Asentajanpuiston toiminnallisuuden parantaminen.

Rakenteet, kalusteet, varusteet ja valaistus

Varusteet ja kalusteet sijoittuvat puistoihin ja puistoraitteille. Valaistus on perustasoa.

Tavoitteet:

- Alueen viihtyisyyden ja toiminnallisuuden parantamisen yhteydessä kiinnitetään huomiota varusteiden ja kalusteiden määrään ja laatuun.

Kuva 6. Yritysalueen kokoojakadut ovat pitkiä ja leveitä.

Kuva 7. Asentajanpuiston avaraa ympäristöä.

6. ROIHUVUORI

Yleiskuvaus

Roihuvuori sijaitsee Herttoniemen itäosassa. Lännessä sitä rajaa Herttoniemen teollisuusalue, pohjoisessa Itä-väylä, idässä Marjaniemen siirtolapuutarha ja etelässä Porolahdenpuisto. Alue on rakentunut kallioiselle ja metsäiselle Roihuvuoren selänteelle, ja sen itäpuoleisille entisille viljelysmaille. Asuinalue koostuu eri luonteisista ja erikäisistä osa-alueista.

Roihuvuori on pääosin 1950- ja 1960-luvulla rakennettu, aikakaudelleen tyypillinen asuinalue. Se on yksi Suomen ensimmäistä lähiörakentamisen kohteista. Suurin osa rakennuskannasta on kerrostaloja. Ne on sijoitettu väljästi maaston muotoja mukaillen. Roihuvuoren ostoskeskus ja kirkko muodostavat alueen keskuksen. Roihuvuoren vesitorni on alueellisesti tärkeä maamerkki. Täydennysrakentamista on tehty 1980- ja 1990-luvuilla, myös tällä hetkellä alueella on käynnissä korjaus- ja täydennysrakentamista.

Vanhan Roihuvuoren arvoista ja ominaispiirteistä on tehty selvitys ja rakentamistapaohjeet Kaupunkisuunnitteluvirastossa vuonna 2004. Ominaisia piirteitä ovat vehreys, väljyys ja pihojen luonnonmukaisuus. Tontteja ei ole rajattu aidoin tai istutuksin, ja kulkuväylät on sijoitettu maastoon vapaasti. Avokallioita ja paikallista liuskekiveä on hyödynnetty piha- ja puistorakentamisessa. Osa pihosta ja puistoista on puutarhamaisia, osa puistomaisia ja luonnonmukaisia.

Laajat viheralueet kehystävät Roihuvuoren asuinalueita. Niistä yhtenäisimmän kokonaisuuden muodostaa Roihuvuoren selänнемetsä. Siihen liittyvät myös vesitorninmäki ja sen eteläpuolella avautuva Kirsikkapuisto. Metsäalue muodostaa suojavyöhykkeen erottaen teollisuusalueen asuinalueesta. Roihuvuoren viheralueiden palvelut ovat keskittyneet selänнемetsän eteläosaan.

Kuva 1. Osa-alueen raja.

Siellä sijaitsevat pallokenttä ja leikkipaikka Tuhkimo. Roihuvuoren liikuntapuisto sijaitsee Porolahden peruskoulun rakennusten välissä.

Yksi Roihuvuoren tunnetuimmista nähtävyyksistä on Japanilaisvaikutteisen puiston ja Kirsikkapuiston keväinen kirsikkapuiden kukinta.

Yleiset tavoitteet:

- Maiseman monimuotoisuus ja vaihteleva topografia ovat Roihuvuorelle tyypillinen piirre ja arvo, jota tulisi vaalia erityisesti. Alueelta löytyy avoimia puistoalueita, kallioselänteitä, pihoja ja puutarhoja sekä erityyppisiä puistoja. Alueelta avautuu myös näkymiä merelle.
- 1950- ja 60-lukujen metsälähiön arvojen ja ominaispiirteiden säilyttäminen, joihin kuuluu esimerkiksi väljyys, tonteilta tuleva vihreys, suuret pihat, maaston muotojen huomioiminen rakentamisessa, puutarha- ja metsäalueiden sekoittuminen ja kallioalueiden säilyttäminen.
- Rakennetun ympäristön arvojen ja maisemanäkökoh- tien huomioiminen katujen, aukoiden, leikkipaikkojen ja puistojen peruskorjauksessa.
- Jalankulun ja pyöräilyn reitistöä kehitetään yhtenäiseksi ja kattavaksi. Alueelle kehitetään erityyppisiä reittejä esteettömyys huomioiden. Erityisesti huomioidaan selänнемetsän suuntainen reittiyhteys sekä yhteydet asuinalueelta selänнемetsään ja rannan suuntaiseen vihersormeen.

Kuva 2. Vesitorni on alueen maamerkki, joka näkyy lähes koko Herttoniemen alueelle.

Maisema ja luonto

Kulttuuriympäristö

Roihuvuoren asuinalue on merkittävä ja hyvin säilynyt 1950-60-luvun lähiörakentamisen alue. Rakennusten, pihojen, katuverkoston ja rakennettujen puistojen limittyminen topografialtaan vaihtelevaan maastoon ja laajempiin luonnonmukaisiin viheralueisiin on erinomainen esimerkki oman aikakautensa suunnitteluperiaatteista.

Tavoitteet:

- Arvokkaan metsälähiökokonaisuuden ominaispiirteiden vaaliminen ja ylläpitäminen.
- Rakennusten ja viheralueiden suhde huomioidaan mahdollisessa täydennysrakentamisessa sekä pihojen ja puistojen peruskorjauksissa. Säilytettäviä tyyli- piirteitä ovat vehreä yleisilme, kallioisuus ja korkeuserot. Rakentaminen tulee sovittaa maastoon, ja maastoa käsitellään mahdollisimman vähän.
- Myös leikkipaikoilla säilytetään 50-luvun niukkaeleinen henki.

Metsä- ja puustoinen verkosto

Roihuvuoren selänнемetsä muodostaa puustoisin verkoston ydinalueen. Se on laaja viheralue Roihuvuoren länsilaidalla, joka rajautuu Herttoniemen teollisuusalueeseen hyvin selkeästi. Toisen puustoisin verkoston ydinalueen muodostaa Roihuvuoren itälaidalla sijaitseva Hiidenkirnujenrinne. Nämä kaksi aluetta yhtyvät Roihuvuoren pohjoisreunalla muodostaen tärkeän metsä- ja puustoisin verkoston yhteyden. Rannan suuntaisesti kulkee toinen tärkeä metsä- ja puustoisin verkoston yhteys Herttoniemenrannasta Roihuvuoreen ja edelleen itään Strömsinlahden rantaan ja Marjaniemeen.

Väljen tonttien pihapuusto muodostaa puustoisin verkoston tukialueen. Rakentamisen aikaan on säilytetty luonnonpuustoa ja istutettu runsaita ja monilajisia istutuksia. Kallioselänteillä pääpuulajina on mänty, alempana rinteillä havupuuvaltainen sekapuusto. Merenrannalla ja avoimien nurmialueiden kasvillisuusaarekkeissa puusto on lehtipuuvaltaista, pääpuulajina koivu ja tervaleppä. Koristekasvillisuutta esiintyy piholla ja puistoissa.

Tavoitteet:

- Metsäluonnon monimuotoisuuden turvaaminen ja metsän tunnun vaaliminen.
- Metsäisen verkoston yhteyksien turvaaminen.
- Alueen reunametsien elinvoimaisuuden, turvallisuuden ja uudistumisen turvaaminen, sekä metsien lähi- ja kaukomaisemien ylläpito ja kehittäminen
- Monipuolisen puuston lajivalikoiman vaaliminen. Männyn vaaliminen kallioalueiden ja selänteiden pääpuulajina.
- Lehtipuulajiston monipuolistaminen avoimien nurmialueiden puustosaarekkeissa ja käytävien reunuspuina ja reunavyöhykkeissä 1950- ja 1960-luvulle tyypillisillä puulajeilla ja -lajikkeilla.
- Näkymäakseleiden säilyttäminen ja uusien avaaminen erityisesti reittiverkostossa.
- Ydinalueiden ja tukialueiden yhteyksien säilyttäminen.

Kuva 3. 1950-luvun lamellitalot sovitettiin maisemaan maasto ja puusto säilyttäen.

Päättyessään yleisten aluiden suunnitelman hyväksymisestä kaupunkiympäristölautakunta päätti, että myöhemmässä vaiheessa tehtävien luonnonhoidon suunnitelmien ja toimenpiteiden tulee antaa tilaa metsien luonnolliselle vanhenemiselle ja lahoppuun määrän lisääntymiselle ja sekä valtapuuston että pienpuuston harvennusten määrä kannattaa pitää mahdollisimman pienenä.

Lautakunta katsoo, että tulisi selvittää arvometsäluokan laajempaa määritysmahdollisuutta Länsi-Herttoniemen maakunnallisesti arvokkaalla luontoalueella, Länsi-Herttoniemen metsäselänteellä, Hiidenkirkonrinteen metsäalueella Herttoniemen ja Strömssin kartanopuistoissa sekä Porolahdenpuiston lehtometsäkuvioissa.

Lautakunta korostaa, että ulkoilureittien muutos- ja parantamistoimissa huomioidaan reitinvarsien luonto- ja maisma-arvot ja pyritään välttämään kaikkea ympäristön tarpeetonta muokkausta.

Samalla selvitetään miten luonnonhoidon toimenpiteistä voidaan tiedottaa asukkaille entistä paremmin esimerkiksi selventämällä maastossa toimenpiteiden aikaista kyltitystä ja lisäämällä luontokohteista tarkemmin kertovia infotauluja.

Näissä jatkosuunnittelun ratkaisuihin otetaan huomioon turvallisuusnäkökohdat, alueiden erityispiirteet sekä yhdenmukainen menettely kaupungin eri alueilla.

Niittyverkosto

Hoidetuilla puistoalueilla avoimet pinnat ovat suureksi osaksi leikattua nurmikkoa. Paikoin leikattua nurmea on paljon, jolloin kokonaisvaikutelma on yksipuolinen.

Tavoitteet:

- Kallioselänteillä ja jalankulun reittien ympäristössä on vaihtelevasti aukkopaikkoja, kallioketoja ja niittyjä.
- Laajojen nurmipintojen kehittäminen osittain niityiksi, esimerkiksi puustosaarekkeiden reunoilla ja avo-ojen läheisyydessä.

Sininen verkosto

Alueen vedet virtaavat avo-ojen kautta Porolahteen ja Strömsinlahteen. Merenrannan läheisyydestä huolimatta avoimia näkymiä lahdille ei juurikaan ole.

Porolahdenpuro kulkee Roihuvuoren selännemetsän ja Herttoniemen teollisuusalueen rajalla. Porolahdenpuron valuma-alueeseen kuuluu Roihuvuoren länsiosa, teollisuusalue ja Länsi-Herttoniemen pohjoisosa. Valuma-alueen vedenjakaja kulkee selännemetsän harjanteella.

Roihuvuoren itäosan hulevedet kuuluvat alueen itälaidalla kulkevan Mustapuron laajaan valuma-alueeseen. Se laskee Strömsinlahteen Strömsin kartanon kohdalla.

Tavoitteet:

- Hulevesien johtaminen ja kasvillisuuden vesitalouden huomiointi mahdollisessa täydennysrakentamisessa huomattavien maasto- ja tasoerojen vuoksi.
- Hulevesien viivyttämisen kehittäminen Kirsikkapuiston alueella, jo laaditun yleissuunnitelman mukaisesti.
- Alueen muuttaminen sekaviemäroidystä erillisviiemäroidykseksi.

Kuva 4. Roihuvuoressa on monipuolisia ja viehättäviä jalankulkureittejä.

Kuva 5. Kääpiöidenpolun leikkipaikka sijaitsee keskeisellä paikalla Roihuvuoren kirkon ja ostoskeskuksen vieressä.

Kadut ja aukiot

Katuverkosto on pääosin 1950-luvun rakentamiseen liittyvää. Alueen kadut koostuvat pääasiassa päätyivistä tai lenkin tekeivistä tonttikaduista sekä alueen halkovista kokoojakaduista. Kadut on sovitettu luontevasti maisemaan ilman leikkauksia tai pengerryksiä, minkä vuoksi korkeuserot tonttien ja kadun välissä ovat paikoin huomattavat. Kadut kaa-reutuvat kauniisti ja ovat paikoin jyrkkiä. Ilmeeltään ne ovat selkeitä: reunakivet ja kapeat jalkakäytävät. Puuistutuksia katutiloissa on hyvin vähän. Roihuvuorentie ja Tulisuentie ovat alueen pääkatuja, joiden yhteydessä on myös erotetut pyörätiet. Strömsinlahdenpolku ja Tulisuonpolku ovat betonikivipintaisia viehättäviä kävelykatuyhteyksiä kirkon ja ostoskeskuksen ympäristössä. Aukiomaista kaupunkitilaa on vain Roihuvuoren kirkon ja ostoskeskuksen ympärillä.

Tavoitteet:

- Alueelle tärkeät virkistysyhteydet ja sisääntulot ovat selkeästi havaittavissa kadulta.
- Esteettömyyttä parannetaan erikois- ja perustason kunnostettavilla ja peruskorjattavilla kaduilla ja aukioilla.
- Reunakivettömyyden säilyttäminen asfalttipintojen ja viheralueiden rajalla.

Puistot ja kasvillisuus

Roihuvuoren kortteleiden välissä on puistoja, joista on luonteva yhteys aluetta reunustavalle vihervyöhykkeelle.

Alueella on yksi leikkipuisto (leikkipuisto Roihuvuori) ja kolme leikkipaikkaa (Tuhkimontien leikkipaikka, Satumaanpuiston leikkipaikka ja Lumikintien päätteen leikkipaikka ja kenttä). Roihuvuoren kirkon vieressä sijaitseva leikkipuisto Roihuvuori poikkeaa muista puistoista modernin ilmeensä vuoksi.

Helsingin viher- ja virkistysverkoston kehittämissuunnitelmassa Roihuvuoren 1950-luvun pihojen, Roihuvuoren selännemetsän, Kirsikkapuiston ja Japanilaisvaikutteisen puiston muodostama kokonaisuus on merkitty alueen vetovimatekijäksi. Ne ovat tehneet koko kaupunginosaa tunnetummaksi ja luoneet siitä positiivista mielikuvaa.

Tavoitteet:

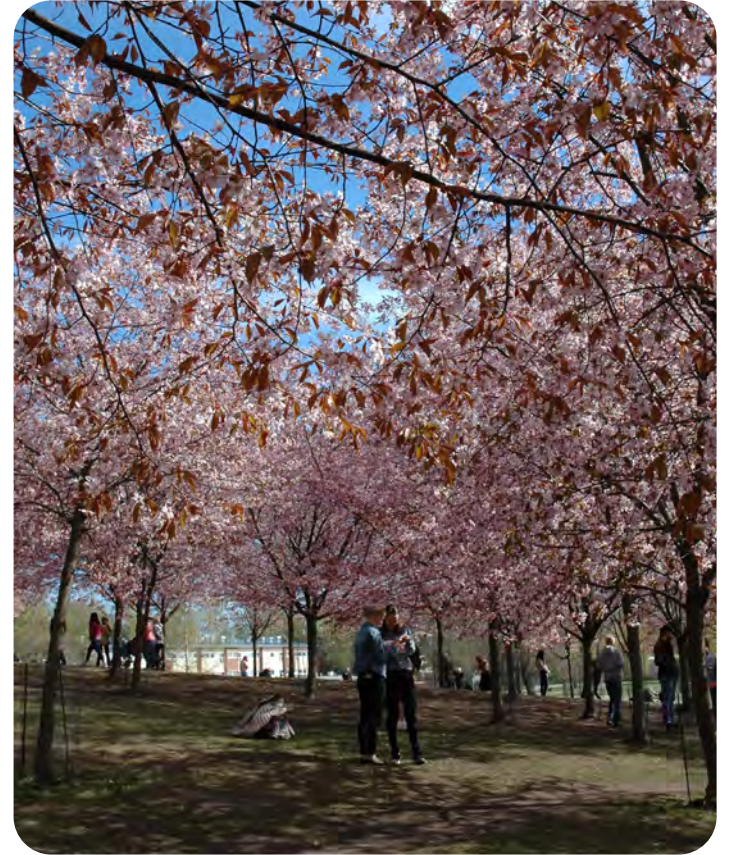
- Leikkipuistojen ja -paikkojen hierarkia on selkeä, ja niiden perusparannuksia tehdään alueen arvot ja ominaispiirteet huomioiden.
- Puistojen ja viheralueiden monipuolisuus ja niiden väliset kontrastit ovat arvoja, joita tulee kehittää.
- Suositetaan 1950- ja -60-luvuille tyypillistä kasvilajistoa ja kerroksellisia, monilajisia istutuksia.
- Istutuksissa suositetaan puita, puuryhmiä, vapaasti kasvavia pensasryhmiä tai yksittäispensaita. Alueella ei käytetä laajoja samaa lajia käsittäviä pensasistutuksia (massaistutuksia).
- Metsäisillä alueilla istutuksia sijoitetaan vain rakennusten välittömään läheisyyteen, muuten metsäisiä alueita hoidetaan luonnonmukaisina.

Rakenteet, kalusteet, varusteet ja valaistus

Puistojen kalusteet ja varusteet ovat tyypiltään ja ilmeeltään vaihtelevia. Valaistus on toteutettu pylväsvalaisin.

Tavoitteet:

- Uusittavien kalusteiden ja varusteiden mallien ja pintamateriaalien yhteensopivuus aikakauden tyyliin ja alueen luonnonläheisen ilmeen kanssa huomioidaan.

Kuvat 6a ja 6b. Kirsikkapuisto ja Japanilaisvaikutteinen puisto ovat Roihuvuoren tunnusmerkkejä.

7. HERTTONIEMEN JA STRÖMSIN KARTANOPUISTOT JA POROLAHDENPUISTO

Yleiskuvas

Herttoniemen ja Strömsin kartanopuistot ja Porolahdenpuisto sijoittuvat Herttoniemen ja Tammisalons välisten merenlahtien ääreen. Alue on Tiiliruukinlahden, Porolahden ja Strömsinlahden rantoja mukaileva vaihtelevien viheralueiden ketju. Alueeseen kuuluvat myös muutaman kerrostalokorttelin muodostama asuinalue, urheilurakennusten rakentamaton korttelialue ja puutarhamyymälän alue Abraham Wetterin tien ja Johan Sederholmin tien varrella. Alue rajautuu Linnanrakentajantiehen, Abraham Wetterin tiehen ja Roihuvuoren asuinalueeseen.

Alue on tärkeä osa kaupungin viheralueverkostoa ja sen itäistä vihersormea eli Itä-Helsingin kulttuuripuistoa. Alueelle luonteenomaista on merellisyys, sekä kartanokulttuurin, kaupunkimetsien ja avointen nurmipintojen vuorottelu. Rantaviivan äärellä alueen läpi kulkeva rantareitti on suosittu ja koko kaupungin mittakaavassa tärkeä virkistysreitti. Alueen pohjois-

osassa kulkee myös ns. viherlinja eli poikittainen jalankulun ja pyöräilyn reitti, joka alkaa Strömsinlahdelta ja jatkuu Vanhan kaupunginlahden kautta Pikku-Huopalahteen asti.

Herttoniemen kartanopuisto on valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö eli RKY-alue. Se on määritelty myös maakunnallisesti merkittäväksi. Sekä Herttoniemen että Strömsin kartanopuistot on suojeltu asemakaavassa. Lähes koko alue on maisemakulttuurin kannalta merkittävää: kartanopuistot ympäristöineen sekä Porolahdenpuiston muodostama, aikakaudelleen tyypillinen puisto.

Alue on hyvin alavaa ja merellisille olosuhteille (kylmä ja kostea ilma, merivesitulvat) altista ympäristöä. Herttoniemen rantapuisto on vesijättömaata ja Porolahdenpuisto on suureksi osaksi täyttömaata.

Herttoniemen kartanon pihapiirissä on myös ravintola ja kesäkahvila. Alueella toimii myös luomuvihannestila. Strömsinlaiturin venesatama on merelliselle kaupunginosalle merkittävä palvelu.

Yleiset tavoitteet:

- Alueen kulttuuri-, luonto- ja virkistysarvoja vaalitaan aluekokonaisuuden näkökulmasta.
- Kaupunkiluonnon monimuotoisuutta tuetaan ja kehitetään.
- Vihersormen ja -reitistön yhtenäisyydestä, toimivuudesta ja ilmeestä huolehditaan.
- Rantareittiä kehitetään selkeäksi ja helposti seurattavaksi kokonaisuudeksi.
- Kaikki mahdolliset toimenpiteet alueella tehdään hyvin harkiten alueen kulttuurihistorialliset ja luontoarvot huomioon ottaen.

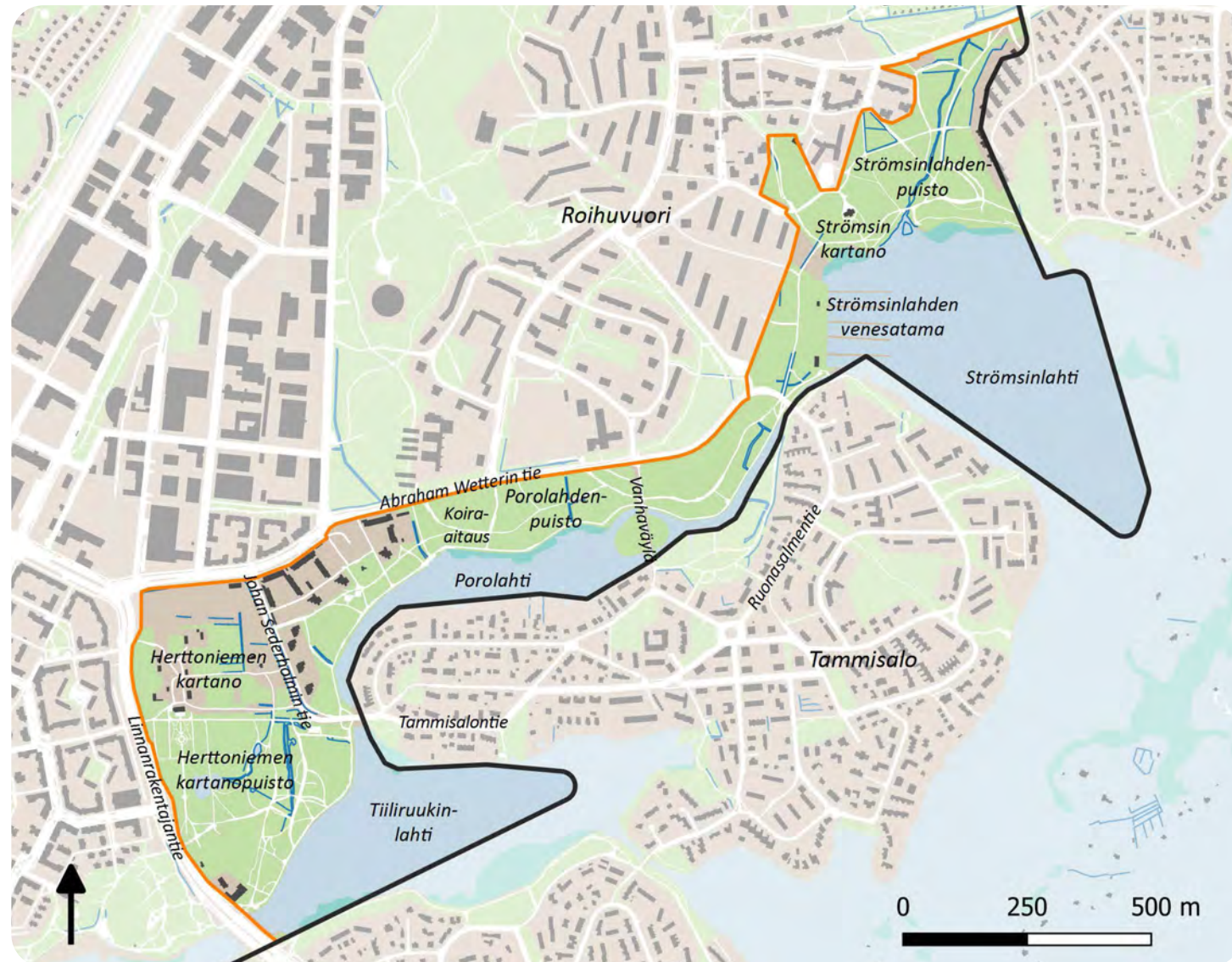
Kulttuuriympäristö

Herttoniemen kartano on merkittävä osa koko Herttoniemen kaupunginosan syntyhistoriaa ja tärkeä alueellinen identiteettitekijä. Kartanopuisto on säilyneisyytensä ja laajuutensa ansiosta merkittävä kokonaisuus.

Alueella sijaitsee neljä kiinteää muinaisjäännöstä: Strömsin torpan paikka, Herttoniemen fajanssitehtaan paikka ja Strömsinlahdenkujan eteläpuolella sijaitseva puolustusvarustuksen tukikohta. Osa-alueen neljäs muinaismuistolain perusteella suojeltu kiinteä muinaisjäännös on kartanopuiston eteläosassa, jossa on Herttoniemen kartanon aiemman paikan lähiympäristöä ja maisemallista kokonaisuutta. Rantaviiva on muuttunut noista ajoista.

Tavoitteet:

- Kulttuuriympäristön arvojen turvaaminen pitkäjänteisellä ja suunnitelmallisella ylläpidolla ja perusparantamisella.
- Kulttuuriympäristö-, maisema- ja luontoarvojen yhteensovittaminen alueen kasvavien käyttöpaineiden kanssa. Ympäristön kulumisen ennaltaehkäiseminen kulkua ohjaamalla ja tarvittaessa rajoittamalla.

Kuva 1. Osa-alueen rajaus.

Kuva 2. Rantareitin merellistä maisemaa.

Maisema ja luonto

Alue on kauttaaltaan hyvin alavaa. Vain kartanoiden pihapiirit ja Mustapuron itäpuolella sijaitseva kallio nousevat selvästi ympäristöstään korkeammalle. Strömsin venesataman ympärillä on alavaa kosteikkoa. Mustapuron ympärillä avautuu laaksomainen tila.

Kartanopuistot ovat rikkaita, ihmisvaikutteista kaupunkiluontoa. Niiden eri kulttuurikerrokset luovat monimuotoisia elinympäristöjä. Alue on todellinen kulttuuriympäristö- ja luontoarvojen tihentymä. Siellä sijaitsee mm. tärkeitä lepakko-, että lintualueita, arvokkaita metsä- ja kasvikohteita ja arvokkaita geologisia kohteita.

Kuva 3. Herttoniemen kartanopuiston muotopuutarhan akselin päätepisteenä on huvimaja.

Kuva 4. Strömsin kartanon päärakennus on suojeltu asemakaavassa.

Metsä- ja puustoinen verkosto

Rantapuusto ja rantametsät muodostavat metsä- ja puustaisen verkoston alueellisen yhteyden. Puustoiset rannat yhdessä alueen avointen ja puoliavointen rantapuistojen ja vesialueiden kanssa tarjoavat elinympäristöjä mm. linnustolle ja lepakoille. Alueella sijaitsee arvokkaita rantalehtoja ja tervalepikoita. Kartanopuistojen vanhat jalopuut ja lahoppuu ovat luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaita.

Alueen puulajisto on rikasta, sillä luonnonlajiston lisäksi alueelle on vuosisatojen ja vuosikymmenien aikana tehty paljon vaihtelevia istutuksia. Uusimmat puuistutukset liittyvät Helsingin kaupungin ja Mustilan arboretumin koepuulajihankkeeseen.

Tavoitteet:

- Rantoja myötäilevän metsäverkostoyhteyden ylläpitäminen Herttoniemen rantapuistosta Strömsinlahdelle ja Mustapurolle.
- Rakenteeltaan monimuotoiset, luonnonmukaiset lehdot huomioidaan.
- Jalopuiden ja lahoppuun tärkeys otetaan huomioon alueen ylläpidossa ja uusien istutusten lajivalinnoissa.
- Rikkaan puulajivalikoiman vaaliminen, lehtipuita suosien.

Päättyessään yleisten aluiden suunnitelman hyväksymisestä kaupunkiympäristölautakunta päätti, että myöhemmässä vaiheessa tehtävien luonnonhoidon suunnitelmien ja toimenpiteiden tulee antaa tilaa metsien luonnolliselle vanhenemiselle ja lahoppuun määrän lisääntymiselle ja sekä valtapuuston että pienpuuston harvennusten määrä kannattaa pitää mahdollisimman pienenä.

Lautakunta katsoo, että tulisi selvittää arvometsäluokan laajempaa määritysmahdollisuutta Länsi-Herttoniemen maakunnallisesti arvokkaalla luontoalueella, Länsi-Herttoniemen metsäselänteellä, Hiidenkirnurinteen metsäalueella Herttoniemen ja Strömssin kartanopuistoissa sekä Porolahdenpuiston lehtometsäkuvioissa.

Lautakunta korostaa, että ulkoilureittien muutos- ja parantamistoimissa huomioidaan reitinvarsien luonto- ja maise- ma-arvot ja pyritään välttämään kaikkea ympäristön tarpeetonta muokkausta.

Samalla selvitetään miten luonnonhoidon toimenpiteistä voidaan tiedottaa asukkaille entistä paremmin esimerkiksi selventämällä maastossa toimenpiteiden aikaista kyltitystä ja lisäämällä luontokohteista tarkemmin kertovia infotauluja.

Näissä jatkosuunnittelun ratkaisuissa otetaan huomioon turvallisuusnäkökohdat, alueiden erityispiirteet sekä yhdenmukainen menettely kaupungin eri alueilla.

Kuva 5. Strömsin kartanopuiston hoidettua metsikköä.

Niittyverkosto

Alueella on laajoja nurmipintoja, jotka muodostavat rantoja myötäilevän avointen tilojen ketjun. Laajimmat yhtenäiset nurmipinnat sijaitsivat Porolahdenpuistossa. Suurin osa niistä on kuitenkin tiheästi leikattavaa nurmikkoa.

Herttoniemen kartanopuiston länsireunalla sijaitsee tuulimyllykallion arvoniitty, jota hoidetaan käsin niittämällä. Herttoniemen kartanopuiston yhteydessä on myös kaksi viljelyssä olevaa peltoaluetta. Molempien kartanopuistojen nurmikoilla on vanhan kulttuuriympäristön lajistoa, kuten pikkukäenrieskaa.

Alueella sijaitsee vaihtelevia ranta- ja tulvaniittyjä. Laajin tulvaniitty sijaitsee Herttoniemen rantapuiston vesijättömaalla harvan koivikon alla.

Porolahdenpuistossa on käynnissä ylläpidon kokeilu osan nurmipintojen leikkuukertojen harventamisesta. Kesältä 2018 on saatu hyviä kokemuksia, nurmen seasta löytyy runsaasti esimerkiksi kukkivia kärsämöitä. Mustapuron laaksomaisessa ympäristössä on myös harvemmin leikattavia, osin niittymäisiä nurmiluisia, joissa on potentiaalia jatkokehittämiselle.

Tavoitteet:

- Aluetta kehitetään Strömsinlahden ja Tullisaarenselän rantoja yhdistävänä ranta- ja tulvaniittyjen muodostama kokonaisuutena, johon liittyy myös arvokkaita kulttuuriympäristöjä.
- Huomioidaan kulttuuriympäristöjen herkat ruohovartistet kasvit ylläpidossa.
- Jatketaan nurmialueiden ylläpidon kokeiluja tavallisten nurmikoiden kehittämisestä monimuotoisiksi niityiksi. Lisätään seurantaa muutoksen arviointia ja dokumentointia varten.

Sininen verkosto

Alue on tärkeä vihersormen ja sinikämmenen limittymiskoh- ta. Alueen läpi laskee sisämaasta merelle usea puro ja oja. Hulevesiä johdetaan alueen läpi rehevöitymiselle alttiisiin sisälahtiin sekä avouomissa että putkissa. Porolahdella toimi jäteveden puhdistamo 1970-luvulle saakka. Puhdistamolta johdettiin jätevesiä suoraan Porolahteen. Jätevedestä kasaantuneet pohjasedimentit aiheuttavat lahden vesille vielä- kin ns. sisäistä ravinnekuormitusta.

Tiiliruukinlahti, Porolahti ja Strömsinlahti ovat merivesitul- vien tulvariskialuetta. Rantaviiva on pääosin rakennettua, täytettyä, muokattua ja ruopattua rantaa. Rantareitti ja siihen liittyvät rakenteet ovat alttiita eroosiolle tulvimisen ja jäiden liikkeiden takia.

Herttoniemen kartanonpuiston lammet, niihin liittyvät uo- mat, Herttoniemen rantapuiston tulvaniitty, sekä molempien puistojen kosteikot muodostavat arvokkaan kokonaisuuden. Kostean ja alavan alueen luontaiset tulvapainanteet on muotoiltu kartanopuutarhan rakentamisen aikaan osaksi englantilaistyyllisen maisemapuutarhan sommitelmaa. Lam- met ja uomat keräävät alueen hulevesiä ja merivesitulvan aikaan lampiin asti voi tulla kanavien kautta vesipulssi suo- lavettä. Lampia ja kanavia ylläpidetään ruoppaamalla niitä säännöllisesti. Lampien kanavat yhdistyvät Herttoniemen rantapuiston ojananaviin ja kosteikkoon. Rantapuistossa on laaja, avoimena koivikkona hoidettu tulvaniitty.

Porolahdenpuistossa on useita avouomia, jotka laskevat mereen: länsiosassa rakennettu kosteikkouoma, keskiosas- sa Porolahdenpuro sekä Roihuvuoren liikuntapuiston koh-

dalla ja alueen itäpäädyssä avo-ojat. Porolahdenpuron laaja valuma-alue sisältää myös Herttoniemen teollisuusalueen.

Mustapuro laskee mereen Strömsin kartanonpuiston koh- dalla. Mustapuron laaja valuma-alue kattaa mm. Roihupel- lon, Itäkeskuksen ja Vartiokylän. Strömsinlahdenpuistossa Mustapuro ja sen ympärillä oleva laaksomainen tila on mai- semallisesti tärkeä elementti.

Tavoitteet:

- Kehitetään hulevesien viivyttämistä alueella niin, että vesi laskee puhtaampana mereen. Näille toimenpiteille on tarvetta myös uomien yläjuoksulla, alueen ulkopuo- lella, esimerkiksi Vesitornin niityn alueella.
- Poistetaan haitalliset vieraslajit purouomien rannoilta.
- Rantavyöhykkeen tulviminen osana suunnittelua, eroo- sion ehkäiseminen esim. kasvillisuuden avulla.
- Arvokkaiden tulvaniittyjen ja kosteikkometsien säilyttä- minen, ja suojaaminen vieraslajeilta ylläpidon keinoin.
- Pohditaan vesitaloutta ja tarvetta Porolahden ja Ström- sinlahden osittaiseen ruoppaukseen.

Kuva 6. Porolahden kanavan ympäristöä.

Kadut ja aukiot

Alue rajautuu lännessä Linnanrakentajantien vilkkaaseen pää- katuun ja pohjoisessa Abraham Wetterin tien sekä Tulisuo- tien kokoojakatuihin. Kokoojakatujen välissä alue rajautuu Roihuvuoren asutokatujen kortteleihin ja Idässä Tammisalon merenlahtiin. Alueen kadut koostuvat Johan Sederholmin tien osuudesta Poronlahdenpuiston ja Herttoniemen kartanopuis- ton välissä sekä Abraham Wetterin tien osuudesta Porolah- den kanavan sillalla. Edellä mainitut kokoojakadut yhtyvät Tammisalon alueella muodostaen Tammisalon alueelle ko- koavan lenkin Tammisalon tien ja Ruonasalmentien kautta. Alueen koillisnurkassa on pieni osuus Tulisuonkujan asunto- katua. Alueen kadut ovat asfalttipäällysteisiä.

Jalankulku ja pyöräily on erotettu ajoradasta Johan Seder- holmin tiellä nurmipintaisella koivujen sävyttämällä välikais- talla. Abraham Wetterin tiellä kävelyn ja pyöräilyn väylät on korotettu ajoradasta käyttäen graniittista reunakiveä. Tuli- suonkujalla jalankulkua ja pyöräilyä ei ole erotettu ajoradasta. Katualueelle merkittyjä kävelyn ja pyöräilyn yhteyksiä täyden- tää kivituhkapintainen Vanhaväylän autoton yhteys Abraham Wetterin tien ja Tammisalossa olevan Vanhanväylän puiston välillä. Yhteys kulkee Porosaaren kautta. Alueen merkittävin kävelyn ja pyöräilyn yhteys sijoittuu viheralueelle ja nimensä mukaisesti rantareitti myötäilee merenrannan muotoja ja yh-

tyy osaksi katuverkkoa ylittäessään kadut suojatien kohdilla Johan Sederholmin ja Abraham Wetterin tiellä. Alueen käve- lyn ja pyöräilyn yhteydet on merkitty pääosin esteettömyyden perustason reiteiksi.

Katualueille sijoittuu neljä siltaa, joista kaksi on ajoradoille merkittyjä. Johan Sederholmin tiellä Väylänsuun silta ja Abra- ham Wetterin tiellä Porolahden kanavan silta. Vanhanväylän kävelyn ja pyöräilyn yhteydellä on sillat Porosaaren molemmin puolin. Siltojen merkitys alueen katuverkolle on suuri sisäisen ja ulkoisen liikenteen näkökulmasta. Tammisaloa palvelevan ajoneuvoliikenteen näkökulmasta Väylänsuun ja Porolahden kanavan siltojen merkitys on erittäin suuri.

Katualueille ei ole merkitty aukioita.

Tavoitetila:

- Katujen ylitys- ja alituspaikkojen selventäminen ja näke- mien avartaminen.

Puistot ja kasvillisuus

Alue muodostuu pääosin viidestä toisiinsa kytkeytyneestä puistosta: Herttoniemen kartanopuisto, Herttoniemen ranta- puisto, Porolahdenpuisto, Strömsin kartanopuisto ja Ström- sinlahdenpuisto.

Herttoniemen kartanopuiston ja Herttoniemen rantapuiston sekä Porolahdenpuiston hoito- ja kehittämissuunnitelma on laadittu ajanjaksolle 2011-2025. Sittemmin on tehty paran- tamistoimenpiteitä ja uusia puuistutuksia. Kartanopuistojen ylläpitoa ohjaa myös: Julkiset kartanopuistot ja huvilapuutar- hat Helsingissä – Kunnostus- ja ylläpito-ohjelma 2018-2038.

Strömsin kartanopuisto sijaitsee hoidetun puistometsän kes- kellä. Strömsinlahdenpuisto on ilmeeltään ja kasvillisuudel- taan vaihtelevaa.

Tavoitteet:

- Puistoalueiden muodostaman kokonaisuuden vaali- minen ja rantareitin kehittäminen kunkin puistoalueen ominaispiirteet huomioon ottaen.
- Hoito- ja kehittämissuunnitelmien päivittäminen nykyi- sen suunnitelman päättyessä.

Rakenteet, kalusteet, varusteet ja valaistus

Kartanopuistojen ja niitä sivuavien reittien varustelu on korkeatasoinen. Rantaviivan tuntumassa on paikoitellen kivipaaseja ja laiturirakenteita levähtämistä varten. Kos- ka rantareitti on elämyksellinen kohde, sen laatutasoon ja käyttäjämääriin tulisi kiinnittää nykyistä parempaa huomio- ta unohtamatta kulttuurinäkökulmaa. Myös opasteet voisi- vat olla persoonallisempia ja niiden määrää voisi lisätä.

Porolahdenpuistossa on vastikään rakennettu, uusi koi- ra-aitaus. Se sijaitsee kauniilla ja keskeisellä paikalla ran- tapuistossa.

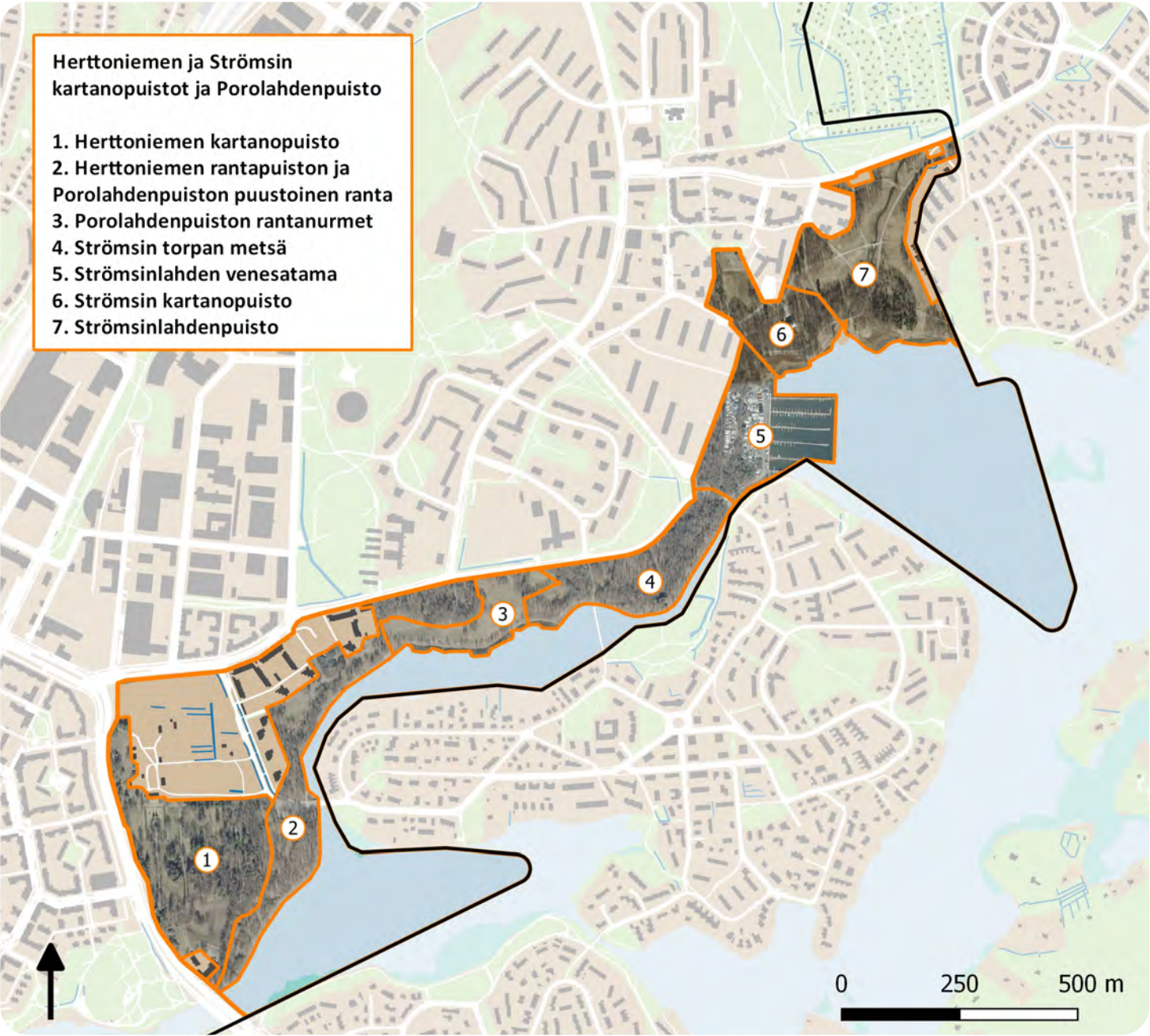
Tavoitteet:

- Alueen reittien valaistuksen yhtenäistäminen etenkin rantareitin osalta, kaupungin rantojen valaistusperiaat- teita noudattaen ja lepakkoalueet huomioiden.
- Rantareitin ja siihen liittyvien rakenteiden vahvistaminen eroosiota vastaan, esim. rantakasvillisuuden avulla.

Maisema-alueet

Alue on jaettu seitsemään luonteeltaan erilaiseen maisema-alueeseen. Aluekorteissa esitetään pääasiassa maisemakuvallisia tavoitteita, jotka nojautuvat tietoon ja havaintoihin alueiden luonnosta, kulttuurista ja käytöstä. Luonnonhoitoa koskevat yksityiskohtaiset hoitotoimenpiteet määritellään alueen luonnonhoitosuunnitelmassa.

Kuva 8. Porolahdenpuistossa vuorottelevat laajat avoimet nurmipinnat ja puuryhmät.

Kuva 7. Osa-alueen maisema-aluejako.

1. Herttoniemen kartanopuisto

Aluekuvaus

Herttoniemen kartanopuisto on Helsingin merkittävimpiä historiallisia puistoja. Se on alueen kulttuuriympäristön arvojen ja luontoarvojen keskittymä. Kartanopuisto koostuu pääkennuksen eteläpuolella sijaitsevasta muotopuutarhasta ja laajasta englantilaisesta maisemapuutarhasta. Kartanopuiston alueella on myös luotoarvoiltaan arvokas lehtoalue. Kartanopuiston alue on yksityisomistuksessa, sen omistaa yhdistys Svenska Odlingens Vänner i Helsing ry. Varsinainen kartanopuiston alue on kaupungin ylläpidossa sopimuksella.

Vaalittavat erityispiirteet

Arvokas ja hyvin säilynyt historiallinen kartanopuisto. Kulttuurivaikutteisen, hoidetun miljöö ja luonnonympäristön vuorovaikutuksesta kehittynyt monimuotoinen kaupunkiluonto.

Tavoitteet:

- Hoito- ja kehittämissuunnitelman päivittäminen nykyisen suunnitelman voimassaoloajan päätyttyä.

2. Herttoniemen rantapuiston ja Porolahdenpuiston puustoinen ranta

Aluekuvaus

Herttoniemen rantapuisto kehystää Herttoniemen kartanopuistoa Tiiliruukinlahden rannassa. Se on eteläosaltaan hoidettua puistometsää, joka on puoliavointa ja hieskoivuvaltaista, vaihettuen Porolahdenpuiston rauduskoivu- ja tervaleppävaltaiseen metsään. Rantapuistossa on koivuareenit ja koivikon alla arvokasta tulvaniittyä. Rannassa kulkeva raittiyhteys ja oleskelulaiturit ovat ulkoilijoiden suosimia.

Vaalittavat erityispiirteet

Porolahden pohjoisrannan monipuolinen rantavyöhyke, jonka reitistö palvelee ulkoilijoita. Vaihteleva kasvilaisuus rikastaa hoidettua kokonaisuutta.

Tavoitteet:

- Suositun ulkoilureitin yhteyksien ja risteyskierrosten selkeydestä huolehditaan.
- Maisemanhoidossa huomioidaan näkymät Herttoniemen kartanopuistoon ja Porolahdelle.

3. Porolahdenpuiston rantanurmet

Aluekuvaus

Porolahdenpuiston itäosa on rakennettu 1960-luvulla ja länsiosa on rakennettu 1990-luvulla. Alueelle luonteenomaisia ovat avarat nurmipinnat ja puusaarekkeet. Alueella on monipuolista kasvilaisuutta, sekä luonnonkasveja, kuten komeita

vanhoja saarnia että koristekasveja, esimerkiksi Helsingin yliopiston tutkimuksiin liittyvät laajat atsaleistutukset.

Porolahdenpuisto on määritelty aikakaudelleen tyypilliseksi puistoksi (Yleiskaavan 2002 kulttuuriympäristöselvitykset).

Vaalittavat erityispiirteet

Avoimet maisematilat ja monimuotoinen kasvilaisuus. Viihtyisät virkistysreitit ja oleskelupaikat meren äärellä.

Tavoitteet:

- Kasvilaisuuden monimuotoisuudesta huolehtiminen ikärakenteen ja kerroksellisuuden jatkokehittämisellä.
- Avoimien nurmipintojen korvaaminen niityillä puusaarekoiden läheisyydessä kaupunkiluonnon monimuotoisuuden tukemiseksi ja niityverkoston kehittämiseksi.

4. Strömsin torpan metsä

Aluekuvaus

Alueella on vanha torpan paikka 1700-luvulta metsäkumpareella Porolahden rannassa. Kasvilaisuustyyppinä on lehto, pääosin esiintyy hies- ja rauduskoivua sekä tervaleppää. Kasvilaisuudessa näkyy Strömsin kartanon kulttuurivaikutus (mm. saarnea, metsälehmusta ja pähkinäpensasta). Se on myös arvokas metsäkohta, jossa on arvokasta linnustoa ja lepakoita. Puusto suojaa hyvin näkymiä merelle ja venesatamaan. Paikoin alueella on mereen johtavia avo-ojia.

Vaalittavat erityispiirteet

Metsäisen, rakentamattoman rannan maisemalliset ja luontoarvot sekä metsän tuntu. Torpan paikka on muinaisjäännös, joka erottuu edelleen ympäristöönsä avoimena kohtana, jossa näkyy osia perustuksista.

Tavoitteet:

- Muinaisjäännöksen säilymisen turvaaminen.
- Maisema- ja luontoarvojen säilyttäminen ja kehittäminen.

5. Strömsinlahden venesatama

Aluekuvaus

Voimakkaasti rakennettu harrasteveneilyn satama-alue, jossa on laitureita, veneensäilytys- ja pysäköintipaikkoja. Rajautuu paikoitellen suoraan aitaamattomana kävelyn ja pyöräilyn reittiin. Sataman reunoihin on kosteikkoaluetta ja merelle laskevia pieniä avouomia. Satama-alueen toiminnot ja siellä käsiteltävät aineet aiheuttavat riskejä kosteikkoon ja merelle päätyvien hulevesien laadulle.

6. Strömsin kartanopuisto

Aluekuvaus

Vaalittavat erityispiirteet

Merellisen kaupunginosan veneilylle toiminnallisesti tärkeä alue. Tervaleppämetsän muodostama ekologinen yhteys Porolahdenpuiston ja Strömsin kartanopuiston välillä.

Tavoitteet:

- Ekologisen yhteyden turvaaminen.

Kartanopuisto sijaitsee maisemallisesti hienolla paikalla, etelärinteessä, josta avautuu näkymiä Strömsinlahdelle. Kartanon itäpuolella on kapea laakso, jossa Mustapuro laskee mereen.

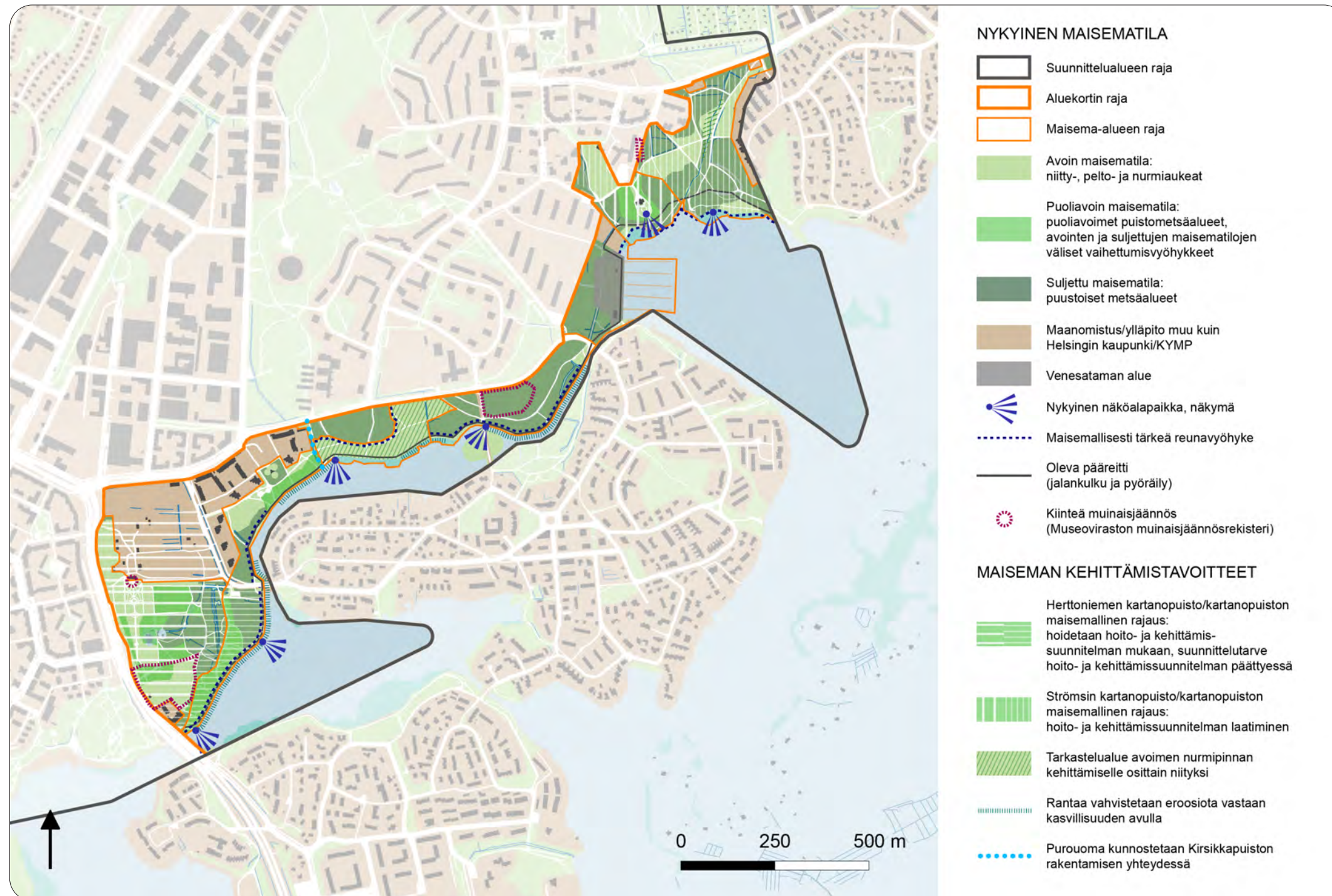
Strömsin kartanon päärakennus on valmistunut 1700-luvun lopulla. Nykyisen muotonsa päärakennus ja pihapiiri on saanut 1900-luvun alussa.

Kartanon ympäristön kasvillisuus on puistomaisen monipuolista ja kerroksellista. Alueella limittyvät avoimet nurmipinnat, jalopuut ja pensaikot. Kulttuurikasvillisuuden monipuolisuus

ja kerroksellinen rakenne on luonut suotuisat olosuhteet rikkaalle linnustolle.

Vaalittavat erityispiirteet

Historiallinen kartanopuisto, sen merinäköalat ja puiston sisäiset näkymälinjat. Kulttuuriympäristön monimuotoinen ja kerroksellinen kasvillisuus. Runsas kulttuuri- ja lehtimetsän lintulajisto.

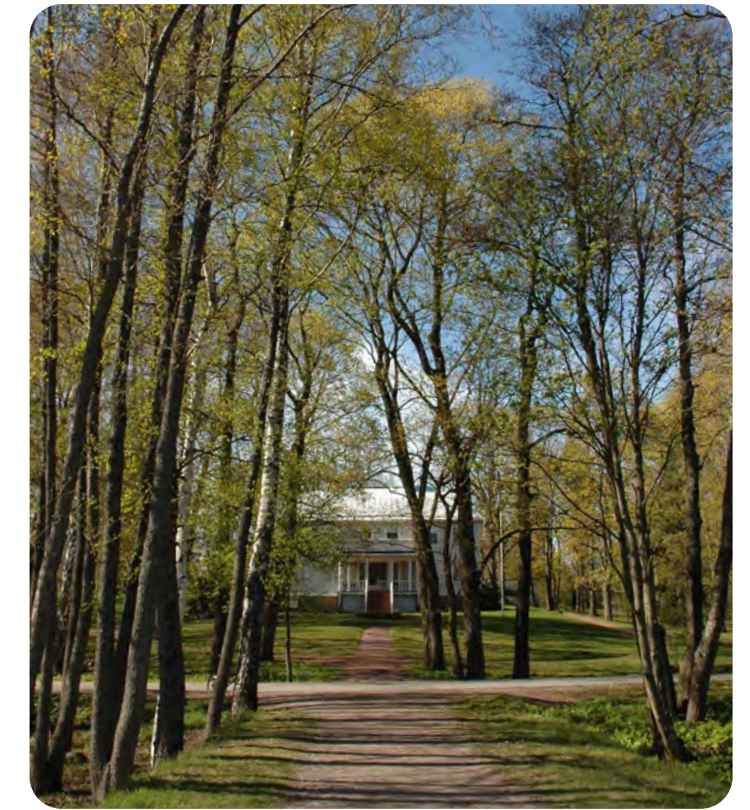

Kuva 9. Osa-alueen nykyinen maisematila ja maiseman kehittämistavoitteet.

Tavoitteet:

- Kartanopuiston peruskorjaussuunnitelman sekä hoito- ja kehittämissuunnitelman laatiminen ja toteuttaminen.
- Kartanopuiston nostaminen esiin Strömsinlahdenpuiston kohokohtaksi.

Kuva 10. Näkymäakseli Strömsin kartanon päärakennukselle.

7. Strömsinlahdenpuisto

Aluekuvaus

Strömsinlahdenpuisto sijaitsee Strömsin kartanopuiston yhteydessä, Roihuvuoren ja Marjaniemen asuinalueiden välissä. Mustapuro virtaa puiston läpi Strömsinlahteen. Puistossa on avointa, niittymäistä purolaaksoa, vanhaa puistometsää ja luontoarvoiltaan rikkaita lehtoja.

Vaalittavat erityispiirteet

Yhteys historialliseen kartanopuistoon. Avoin, laaksomainen tila. Monimuotoinen, kulttuurivaikutteinen kasvillisuus.

Tavoitteet

- Maisema- ja luontoarvojen säilyttäminen ja kehittäminen, huomioiden erityisesti Mustanlahdenpuisto ja puiston eteläosan lehdot.
- Niittyjen hoidon kehittäminen niin, että erilaiset niittytyypit vaihtelevat vyöhekkeittäin.
- Hulevesien laadullisen käsittelyn mahdollisuuksien tarkastelu Strömsinlahdenpuiston alueella.
- Strömsinlahdenpuiston liittäminen osaksi Strömsin kartanopuiston selvityksiä ja suunnitelmia.